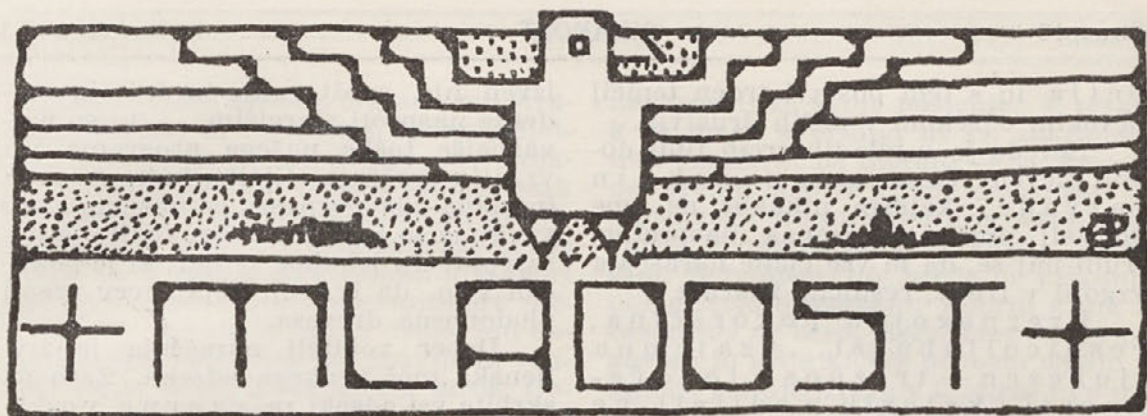

GLASILO SLOVENSKIH ORLOV.

ŠTEV. 2 IN 3.

MARC 1914.

LETNIK VII.

NAŠ NARAŠČAJ.

V. H

V zadnji številki moravskega Orla je izšel kratek članek, poln zlatih naukov zlasti za voditelje naraščaja. Zato ga priobčujemo v dobesečnem prevodu. Članek se glasi:

Naloga naših telovadnic je, odgojiti iz mladine čvrste, neustrašene bojevnike. Pa kaj nam koristi lepo, stasito in močno telo, ako je duh slab! Zato pa mora biti ideal Orla: Krepko telo z bistrim umom in močno, dobro voljo.

Pogosto se vidi, da ravno starejši telovadni odseki v svoji notranjosti hinarajo. Telovadbe same se marsikateri naveliča, — na vzgojo duha, uma in volje se je pa pozabilo. In tako često tam, kjer pričakujemo po dolgem in napornem delu sad, vidimo le puste in prazne veje.

Nikar torej ne pozabimo pri telesnih vajah na izobrazbo duha! Razjasnimo, poučujemo, bistrimo um in krepiamo voljo pri vsaki priliki.

Najbolje pač vzklije seme izobrazbe v dobri zemlji — v nepokvarjenem srcu. Posebno na voljo mladine lahko izdatno vplivamo. Vsak odsek naj zato posebno skrbno in pazljivo izbere voditelja naraščaju; kajti voditelj naraščaja mora biti navdušen, v krščanskih načelih dobro utrjen brat, ki ima obenem tudi čut za potrebe in želje malih. Njegovo mišljenje in srce mora biti takorekoč z njimi eno; govorjenje njegovo naj bo nežno, način vsega delovanja

jasen. Vsak korak voditelja mora biti dobro premišljen; po dobrih stezah mora voditi tiste, ki so mu izročeni, kajti otroci ga ne le opazujejo, marveč tudi posnemajo. Voditelj naj od mladine ne zahteva nič nemogočega, kar bi vzbujalo nevoljo; tudi prav priproste vaje naj proizvaja z navdušenjem in ljubeznijo, da bo bolj priganjal z vzgledom kakor z besedo. Do mladih duš bodi prijazen; varuj se posmehovanja in ne trpi prerekanja in preprirov med mladimi telovadci. Vsak razpor poravnaj na primeren način in poučuj, kadarkoli se ti nudi prilika, o pravi orlovski ljubezni in bratstvu.

Toda samo strokovni pouk ne zadoštuje, voditelj mora skrbeti tudi za splošno izobrazbo; v ta namen lahko prebira »Orličem« kratke črtice in povesti, vzete iz življenja ljudstva, zgodovine, zlasti iz življenja velikih mož. S tem se bo vnela v mladih srcih ljubezen do poštenega, pametnega bera.

Kratke pesmice, katerih se člani naraščaja igraje nauče, naj se deklamirajo pred telovadbo. Tako se bo naraščaj naučil pogumno nastopati in lepo govoriti.

Tudi vaje v korakanju lepo oživé, ako se poprej naraščaj nauči kake lepe, narodne pesmice, ki jo potem pri korakanju poje. Na ta način se v dečkih vzbudi tudi ljubezen do

petja in s tem postavi trden temelj pevskim odsekom v naših društvih.

Seveda je v mladih srcih tudi dovolj plevela. To so razne napake in razvade, katerih nikakor ne sme voditelj prezirati, ampak nasprotno, trudi naj se, da bi vse člane naraščaja vzgojil v trdne, resnične značaje.

Brezpogojna pokorščina, resnicoljubnost, vzajemna ljubezen — treznost, to so čednosti, katerih voditelj ne sme zanemarjati. Vzglyedno obnašanje ne le v telovadnici, ampak tudi

izven nje, spoštovanje in dostojno vedenje nasproti starejšim — to so najvažnejše točke našega programa pri vzgoji naraščaja. Glejte, kako težavna in polna odgovornosti, pa obenem kako vzvišena in lepa je naloga voditelja naraščaja! On jekakor vrtnar, ki je poklican v to, da iz vseh cepljencev vzgoji plodonosna drevesa.

Dober voditelj naraščaja je življenska moč vsakega odseka. Zato pa skrbite vsi odseki za vzorne voditelje!

SLOVENSKIM FANTOM-NABORNIKOM.

JERNEJ HAFNER.

V času, ko prežene solnčna toplota zimski mrz in premagajo njegovi žarki moč teme, takrat, ko se vzbujajo narava k novemu življenju in nad svežo njivo zopet zakroži škrlanec svojo pesem, kliče svitli cesar svoje fante k naboru. Od kraja do kraja roma cesarska komisija, da z večim očesom premotri godne fante in sposobne odbere za vojaško službo. V tem času se tudi v slovenskih hribovih trgajo plazovi čvrstih fantov-nabornikov in hrume tja doli v dolino pričevati, da rod, ki je nekda branil Evropo pred turško povodnijo, še ni izumrl, temveč še vedno pošilja tisoče svojih sinov v obrambo oltarja in prestola, na branik domovine. — Med temi fanti pa je tudi od leta do leta več Orlov. In ker je dolžnost in posebnost odlika Orla ta, da z besedo in zgledom, povsod, kjer more in kakor more, dela za blagor naroda in napredek ljudstva, bodi opozorjeno na tem mestu, kako naj Orel, posamezni član in cela organizacija, stremi za tem, da se bodo vojaški nabori na slov. zemlji vršili dostojno, v čast celemu narodu. To pa zato, ker se ne da tajiti, da so prizori ki se leto za leto odigravajo pred, pri in po naboru, ugledu našega ljudstva na kvar in nabornikom samim v veliko škodo.

1. Orel naj razširja pravo umevanje o važnosti nabornega dne.

Eden najbolj važnih, za celo življenje odločujočih dogodkov v mladeniški dobi je vojaški nabor. Pri naboru se odloči, kdo bo vojak, kdo bo moral nase vzeti težke dolžnosti vojaške službe. In

ker se pameten človek pri vsaki važni stvari vpraša: »zakaj?« vprašajmo se tudi mi najprej: zakaj je nabor tako važen dogodek? Zato, ker je stan, kateremu pripade, kdor je potrjen pri naboru, važen stan. O važnosti in potrebi vojaškega stanu priča zgodovina vseh časov in narodov in ne pozna nobene države brez vojaštva. Rimljani, ki so se najvišje povzpeli v vojni vednosti in državoznanstvu, so izrazili svoje mnenje o važnosti tega stanu v reku: Ako hočeš mir, pripravljaj se na vojsko. Ker pa je ta stan za ohranitev reda in miru, za obrambo pravice in varnosti, teh predpogojev in stebrov blagostanja človeške družbe, tako važen in potreben, ker dalje zahteva težkih žrtv v miru in še težjih v vojski, je tudi časten. Ali kaj naj bi bilo bolj častno, kakor pripravljen biti vsak čas, če treba, za domovino žrtvovati tudi kri in življenje? Zato ukazujejo predpisi vojaškega zakonika, da »naj vojak teži za spoštovanjem in priznanjem, za odlikovanjem in slavo seveda le na poti poštenega izvrševanja službenih dolžnosti.« (Službovnik, 16.) Dostojno vedenje mora vojaka v vseh razmerah odlikovati. Njegovo zadržanje bodi moško in neprisiljeno, njegovo vedenje pametno in skromno, govorjenje in mišljenje prostodušno« (t. 18). Vojaški stan je pa tudi težaven in nevaren. Težka je že ločitev od rodne hiše, ločitev od vseh, med katerimi je človek zrastel in so mu prirastli k srcu. Živeti daleč v tujem kra-

ju, med tujimi ljudmi, biti od vseh strani zastražen in omejen, ni ravno prijetno. Iz vsakega kota kasarne zre v vojak železna dolžnost vojaške službe, vsak čas ga vznemirja trdi glas višjih in nižjih predstojnikov. Hujša in težja kakor katerakoli šola je šola vojakova. Napori telesnih vaj, strogost predstojnikov, pičla hrana, natančni red in drugo mu obtežuje življenje. Mož mu pravijo in vendar mora ubogati bolj kakor otrok. Doma, v domači vasi, je nekaj pomenil, v kasarni mora biti vesel, če ga na miru puste in se zanj dosti ne zmenijo. Starši, ki so ga z mnogimi žrtvami izredeli, so upoštevali, da je odrasel fant; tu pa je mož, vojak, pa mora brez najmanjšega ugovora ubogati ljudi, ki jih niti ne pozna in še nikoli nič dobrega od njih ni prejel. Te in druge take težave so vsakdanji kruh vojakov. Trda, bolj kot star komis, je vojaška služba in velike zahteve stavi na dušo in telo vojakovo. Težave pa povečujejo tudi mnoge nevarnosti. Kako lahko se pripeti nesreča vsled nerodne rabe orožja; kako hitro se človek spomladi ali jeseni prehladi, če mora ležati na mokri zemlji, če nosi na sebi mokro obleko ali stoji na vetru; koliko vojakov zboli in tudi umrje vsled napornih vaj in pohodov poleti! Mnogim se pri vojakih izgubljenost zdravje nikoli več ne povrne, celo svoje življenje trpe na posledicah bolezni, ki so jih iztaknili v voj. službi. In če se vpoštevata še možnost vojske, je jasno, da je stan vojakov res težaven in nevaren. — Ni pa samo telo, še bolj je duša vojakova v nevarnosti. Dnevi službe kmalu minejo in z njimi tako težave kakor tudi radosti vojakove. Zato je še bolj kakor zlo, ki vtegne zadeti telo vojakovo, treba upoštevati dušno škodo. Tisoči poštenih, skozinskozi dobrih fantov vsako leto na novo vstopijo v kasarno, toda iz nje se mnogi vračajo popolnoma izpremenjeni nazaj domov. Pošteno krščansko življenje in delo jih več ne veseli, govorjenje in obnašanje njegovo razodeva spačenost srca. Mnogi celo v sramoti iščejo časti in se s preklinjanjem, grdim govorjenjem, s predrznim zabavljanjem čez svete reči in drugimi napakami naravnost bahajo! Odkod in zakaj tako? Zato, ker se v vojaškem stanu, v tujih mestih, v najbolj vihravih letih, nahajajo v največji

nevarnosti za svoje poštenje. V cerkev k sv. maši, k pridigi in sv. zakramentom dostikrat ne morejo, še večkrat pa ne gredo, ker se iz malomarnosti ali napačnega sramu pred brezbožnimi tovariši in predstojniki premalo potrudijo. K molitvi jih nihče ne priganja, mnogi celo odvrtaajo; dobrih knjig in časopisov ne bero; slabe, brezverske pogovore in grde kletve pogosto slišijo in mnogo pohujšljivega v kasarni in v mestu vidijo. Odtujenje poštenemu krščanskemu življenju, odtujenje preprostim razmeram rodne hiše, pomehkuženje, mržnja do dela, verska mlačnost in celo brezverstvo — postanejo žalostna dedščina vojaških let za premnoge, ki se ne znajo ali nočejo uspešno ustavljati nevarnostim, ki obdajajo vojaka. Največ po lastni krivdi taki reveži postanejo nesrečni za celo življenje, in če jih milost božja na poseben, izreden način ne razsvetli, za celo neskončno večnost. — Vse te »dobrote«, ki čakajo potrjenega nabornika, po moji pameti ne dajejo prav nobenega povoda za mnoge nevarnosti, s katerimi se mnogi fantje pripravljajo na vojaški stan. Pamet sama se upira misli, da bi se človek pripravljala na častni, težavni in nevarni vojaški stan, s pijančevanjem, kletvijo, norim obnašanjem; kajti zdrava pamet pravi: da je največji junak, kdor samega sebe premaga!

2. Orel naj vpliva na fante-nabornike, da opuste surove navade o priliki nabora.

Žalostno sliko kažejo kraji ob nabornih dneh. Že zgodaj zjutraj se zibljejo gruče pijanih nabornikov od gostilne do gostilne. Hripavo petje, surovo vpitje, bahavi vzkliki, mespodobno govorjenje, pridušanje, preklinjevanje in nadlegovanje mirnih ljudi — vse to si dovolijo nekateri fantje ta dan. Neredko pride do krvavih spopadov med fanti različnih vasi, seveda brez pametnih vzrokov. Reveži pač ne pomislijo, kaj delajo, oziroma zmotno menijo, da jim je tačas vse dovoljeno in da s tem kažejo kdovekakšno junaštvo. Ne zavedajo se pa, da s takim obnašanjem delajo sramoto sojim staršem in rodni vasi; sramoto duhovnikom in učiteljem, ki so tako »lepe« uspehe dosegli pri svo-

jih gojencih. Ne spomnijo se, da je njihov nastop sramota in udarec za vsako družbo, kateri pripadajo: za izobraževalno društvo — kajti izobražen človek se dostojno vsaj na javnem prostoru obnaša; za Marijino družbo — ker Marijini sinovi posnemajo ponižnost, krotkost, sramežljivost in brezmadežnost svoje Vzornice in Matere; za Orla, ki zahteva, da se njegovi člani viteško obnašajo ter za besedo in zgledom napeljujejo k dobremu tudi druge; sramota naposled za ves njihov stan in ves narod — ker tujci, ki vidijo surovosti, ki se dogajajo po cestah in gostilnah ob naboru, sodijo narod, zlasti našega kmeta, da mora biti še zelo zaostal, ker izhajajo iz njegove srede taki sinovi.

Macedonski kralj Filip je ukazal svojemu strežaju, da ga vsako jutro opomni: »Filip, spomni se, da si človek!« in vsak večer vpraša: »Filip, ali si pozabil, da si človek?« Naj bi se tako opomnil in vprašal tudi vsak nabornik v jutro in na večer nabornega dne. Naj bi pomislil, da zahteva ozir na svoje lastno človeško in krščansko dostojan-

stvo, ozir na svoje starše, sorodnike, prijatelje, rojake, ozir na svoje vzgojitelje in na čast društev, katerih član je, in naposled ozir na čast in ugled naroda, da se spodobno in pametno zadrži tudi ta dan.

Bodi mož! Če boš potrjen, ti bodo dali časten naslov: mož. Skrbi, da boš vreden tega imena že na dan nabora. Zato imej po naročilu velikega Slovenca škofa A. M. Slomška tudi na dan nabora tri reči pred očmi: oko božje, ki vse vidi, uho božje, ki vse sliši in pa tisto knjigo, v katero Bog vsako tvoje dejanje zapiše. (Zl. knj. str. 135.) — Fantje! Poskrbimo, da se bodo vršili tudi vojaški nabori na lepih slovenskih tleh v čast našega naroda! Potrebimo z lepe naše rodne zemlje grde, nečastne in škodljive razvade nabornih dni, da bodo pametni ljudje hvalili današnjo, v vsem dobrem napredno mladino. »Bratje! Postrgajte stari kvas, da boste novo testo! — Kakor po dnevi pošteno hodimo, ne v požrešnosti in pijanosti, ne v nečistoti in nesramnosti, ne v prepiru in nevoščljivosti!« — Bodimo možje!

ČUDEŽI — SLEPARIJA.

DR. ANDR. SNOJ.

Veliko prahu je dvignila znana vođiška afera. Hudobna in častihlepna ženska je več mesecev varala ljudi s hlinjeno zamaknjenostjo. Da bi imela več sličnosti s svetniki, je na izredno premeten način povzročala ob gotovih časih umetno krvavljenje, v kar ji je služila živalska kri. Ljudje, ki so jo videli — in bilo jih je zelo mnogo — si niso znali tega drugače razlagati, kot da se godi to čudežnim potom. Le previdnejši, v prvi vrsti duhovščina, so z nezaupanjem gledali ta pojav. Katoliški časopisi so samo bilježili nenavaden slučaj in opozarjali ljudi, naj bodo previdni. Cerkvena oblast, ki je edina upravičena soditi, če je bilo na celi stvari kaj nadnaravnega, je previdno čakala, da se zadeva polagoma sama pojasni, ni pa izrekla nobene sodbe. Medtem je duhovnik odkril prevaro. Ker si je »zamaknjenka« na nepostaven način prilaščevala tuj denar, se je vsa zadeva končala pred sodiščem, tako kot je bilo pričakovati, usodno za sleparico.

To je kratka zgodovina dogodkov, ki so toliko razburili slovensko javnost. Stvar je, hvala Bogu, sedaj končana, naj bi bila tudi kmalu pozabljena!

Na nekaj pa pri spominu na te dogodke ne more in ne sme pozabiti nobeden, kdor katoliško čuti in katoliško misli: na satansko-zlobno in brezstidno pisanje veri sovrážnih slovenskih časopisov, ki so hoteli zadevo izrabiti v svoje svobodomiselne namene.

Stvar sama na sebi nikakor ni služila tiste pozornosti, katero ji je posvetilo slovensko liberalno-svobodomiselno časopisje. Ta slučaj zopet jasno kaže, s kako silo in kako premišljeno deluje svobodomiselstvo, da izpodkoplje ugled naši duhovščini in obnem izruje ljudem iz srca najdražjo svetinjo — sveto vero.

To pot se je po časopisih in brošurah posebno mnogo blatilo čudeže. Vođiški »čudež« naj bi naenkrat podrl vse temelje, na katerih sloni naša vera

v čudeže, in dokazal, da so čudeži le sleparija, da čudežev sploh ni, da so nemogoči, da moderna znanost, zlasti naravoslovje ne more več dopustiti čudežev v stvarstvu.

Ker se je ravno o čudežih zadnji čas toliko govorilo in pisalo, bo gotovo poštenj slovenski mladini ustrezno, če tudi »Mladost« o tem vprašanju nekaj misli izpregovori.

Kaj je čudež? O tem moramo biti najprej na jasnem, predno hočemo nadalje govoriti. Ali je čudež morda že vsak pojav, ki si ga s svojim omejenim razumom ne znamo razlagati? Preveč bi bilo čudežev, če bi vse šteli mednje, kar nasprotuje našemu lastnemu izkustvu in vzbuja naše občudovanje. Da dostikrat strmimo, ko kaj vidimo, je kriva naša preplitva izobrazba in naše slabo poznanje narave. Česar si mi ne znamo razlagati in kar mi občudujemo, je morebiti drugemu čisto umljivo. Pravi čudeži so pa taki učinki ali pojavi v vidnem svetu, ki jih naravnim potom sploh ni mogoče razložiti, učinki, za katere v naravi ni najti sorazmernega vzroka. Vsakdo, ki tak pojav vidi, mora priznati: tega ni mogla povzročiti narava sama, ampak je morala vmes poseči višja moč, ki ima neomejeno gospodstvo nad vso naravo, t. j. sam Bog.

Dobro boste razumeli na par zgledih. Mislimo si zamorca, ki je zrastel v najbolj zapuščenem kraju Afrike, kjer ga ni obsijal še noben žarek kulture. Ta naj bi po kakšnem naključju zašel v moderno evropsko mesto. To bi strmел, ko bi videl vozove, ki brez vprege z največje naglico drve po ulicah, ko bi se mogel po telefonu pogovarjati z ljudmi, ki so več sto kilometrov oddaljeni! Nam, kajne, se vse to zdi naravno in umljivo, ker poznamo učinke elektrike, pare, magnetizma i. dr., in nobeden ne bo tu mislil na čudež.

Drug slučaj! Vsi vemo, da prah in blato škoduje zdravemu očesu, kaj šele bolnemu. Mislimo si pa sedaj slepega človeka, kateremu noben zdravnik in nobeno zdravilo ne more več povrniti vida. K temu bi nekdo prišel, bi pljunil vpričo njega na tla, vzel blato, ki je nastalo, ko se je slina zmešala s prahom, in ga namazal s to zmesjo po očeh — in slepec bi naenkrat izpregledal! Kaj

bi nehote vsakdo rekel, ki bi bil priča takemu prizoru? Če bi bil pošten in odkritosrčen, bi moral priznati: nemogoče je, da bi blato samo po svoji moči tako učinkovalo, ampak je morala vmes poseči neka višja sila, ki jo mora vsa narava brezpogojno ubogati. Dotičnik, ki je slepega tako ozdravil, je ali Bog, ali pa je vsaj orodje, ki se ga je Bog poslužil, da ozdravi slepca. Zgodil se je pravi čudež, ki ga ni mogoče utajiti.

Iz navedenega že lahko spoznate, da ne more pojmovati čudežev, kdor ne veruje v Boga. Vera v osebnega Boga, ki je vse ustvaril in še sedaj svojo vsemogočnost jo in po svoji previdnosti vse neskončno modro vodi in vlada, je temelj, na katerem sloni vera v čudeže. Kdor nima vere v Boga, mora seveda dosledno tajiti čudeže.

Vprašajmo sedaj tiste, ki odklanjajo vero v čudeže, po vzroku njih nevere. Kaj bodo odgovorili? Največkrat bodo dejali, da jih taje zato, ker so čudeži sploh nemogoči. Če so pa mogoči, jih ni, in naj bodo še tako jasno izpričani, in naj še tako verodostojne priče potrjujejo njih resničnost. Na podobnem stališču je stal svoj čas zvezdoslovec Libri v Pizi in nekateri njegovi vrstniki, ki nikdar niso hoteli pogledati skozi daljnogled, ker so že naprej vedeli, da planet Jupiter ne more imeti nobenega meseca (zvezde spremljevalke); in vendar jih ima vsega skupaj sedem, kakor je natanko dokazano.

Zakaj naj bi bili čudeži nemogoči? Pravijo, da zato, ker so nezdržljivi s pojmom božjim. S čudeži se Bogu odreka modrost in neizpremenljivost. Brez teh lastnosti pa, kakor sveta vera uči, Bog neha biti Bog. — Ti sklepajo in mislijo tako-le: Bog je vsemu stvarstvu vdihnil gotove, stalne zakone, katerim se brezpogojno pokoravajo ne samo živa bitja, ampak tudi mrtva stvar (materija). Vsak čudež je pa kršitev enega ali več naravnih zakonov. Z vsakim čudežem Bog torej sebe korigira (izboljšuje). Kdor pa sam svoje lastno delo izboljšuje, ni niti neskončno moder, ker ni njegovo delo popolno, niti neizpremenljiv, ker je njegova volja sedaj drugačna, kot je bila prej.

Seveda, kdor tako otroče Boga pojmuje, da si ta sproti izmišlja, kako bo svet vodil, mora priti do zaključka, da se pravi priznavati čudeže toliko kot tajiti bistvo božje. Vsak pameten človek pa ve, da je Bog že od vekomaj neskončno modro zamislil vse, kar se tekom časa zgodi. — Svet je bil usvarjen šele pred toliko in toliko tisočletji (učenjaki si v tem niso edini), v božjem načrtu pa je stalo stvarjenje sveta že od vekomaj. — Pred 1914 leti se je učlovečila druga božja oseba, in vendar je Sin božji že od vekomaj hotel vzeti nase človeško naravo. — Kristus je obudil Lazarja, ko je ta tri dni v grobu ležal in že začel razpadati, pa vendar ni sklenil, da bo za ta posamezni slučaj nekoliko preobrnili naravni red, šele takrat, ko se mu je sporočila novica o smrti njegovega prijatelja Lazarja, ampak je že od vekomaj vedel, da bo to storil.

Vse, kar se v času zgodi, ni drugega kot uresničenje volje božje, ki je od vekomaj enaka, neizpremenljiva. Nikakor torej še ni treba tajiti čudežev, da se ohrani pravi pojem o Bogu.

Drug vzrok, ki se prav mnogokrat navaja proti možnosti čudežev, je takomenovana konstantnost (stalnost) naravnih zakonov. Moderna naravoslovna veda, pravijo, je dokazala, da so naravni zakoni vedno enaki in neizpremenljivi. Vrzi kamen v zrak in vedno bo padel mazaj v smeri proti središču zemlje. Vsako telo se skrči, če ga ohladiš in raztegne, če ga segreješ. V brezračnem prostoru, kjer nobena stvar ne ovira gibanja, padajo vedno vsa telesa enako hitro proti tlom. Za največji planet v vesoljnem nebesnem prostoru veljajo ravnotako »železni« naravni zakoni, kakor za najmanjši delček vesoljstva, za atom, katerega s prostim očesom niti ne vidimo.

Nekaj resničnega ima ta ugovor pač na sebi, to vsakdo lahko vidi. Narava sama se res slepo pokori zakonom, katere ji je načrtal vsemogočni prst božji, ko jo je ustvaril. Tudi človek ne more izpreminjati naravnih zakonov in je brez moči nasproti njim. Toda eden je, ki je te zakone zamislil, ki je določil tek tudi najmanjši stvarici in vsak trenotek skrbno čuva nad njo. Ali je on, ki je v svoji vsemogočnosti in neskončni

modrosti svet ustvaril, izgubil oblast nad delom svojih lastnih rok? Ali je mehanik, ki je z veliko duhovitostjo sestavil stroj, izgubil vso moč nad strojem, ko je ta dovršen? Ali mar ne more več minut sam s svojim prstom nadomestovati kake uteži ali kakega vijaka, ne da bi se zato stroj ustavil? Človek ima moč nad strojem, ki ga je sam sestavil, Bog bi je pa ne imel nad svetom, ki ga je istotako sam iz nič ustvaril. »Če pa kdo resno trdi«, pravi celo brezverski francoski pisatelj Rousseau (Rusó), »da Bog ne more delati čudežev, bi se mu izkazalo preveč časti, ako bi se mu na to sploh odgovarjalo: zanj je dovolj, da se mu odkaže mesto v blaznici.«

Poglejmo le v zgodovino narodov. Vsi narodi molijo. Molitev bi ne imela podlage, če bi ne verovali, da je narava vsak trenotek odvisna od svojega Stvarnika. Človeštvo se zaveda, da vlada v stvarstvu red, da so naravni zakoni danes taki kot jutri, vendar pa ne gleda v naravi neke tope, slepe, neupogljive nujnosti, temveč veruje, da more Bog v ta red vsak trenotek poseči s svojo vsemogočno roko in učinke naravnih sil poljubno izpremeniti ali zabraniti. Po naravnih zakonih je pač vezana narava, nikakor pa ni Bog z njimi sebi vezal svojih rok.

Čisto nepotreben je končno tudi strah tistih, ki mislijo, da bi se vsled čudežev ves svetovni red izpremenil v nered. Fizik, kemik, zvezdoslovec — mislijo — bi ne bil noben trenotek gotov, če se ne moti v svojih računih in opazovanjih, ako bi se Bog kar svojevoljno vmešaval v svetovni red. »Danes me stori voda mokrega, jutri me bo morebiti posušila. Danes se sonce premiče, jutri bo morda mirovalo... Pri vodnjaku... ne vem, če je to, kar spoznam za vodo, res voda, in če ne bo morebiti moje perilo, v vodi namočeno, porudečelo kakor v krvi. mesto da bi postalo čisto.« — »Če slišim, kakor Balaam, osla govoriti, ne vem, ali sem ja osel, ali je osel postal človek.«

Kako prazen je vendar strah nemškega modroslovca Feuerbacha, ki je s takim modrovanjem hotel podati dokaz, da so čudeži nemogoči! Saj se vendar čudeži ne dogajajo tako pogostoma, da bi jih mogli imenovati pra-

vilo, ampak so le redke izjeme; izjeme pa pravilo šele potrjujejo. Kakor hitro kak pojav imenujemo čudež, s tem že priznavamo, da v splošnem in redno vlada stalnost glede naravnih zakonov, drugače bi nam ne prišlo na um, dotični pojav imenovati čudež, t. j. izjemo nekakega pravila.

Ali je mar s tem prevrnjen ves šolski red, če pride od dež. šol. sveta nadomoma naročilo, naj se da vsled kakkega posebnega vzroka po vseh šolah učencem en dan prosto? — In če cesar ob kakki izredni priliki pomilosti enega ali več zločincev, ki še niso zadostili roki pravice za svoj zločin, se-li mar zaradi tega ne more več govoriti o kakem pravnem redu? — Če je Kristus z blatom ozdravil slepega, ali naj zato medicina nič več ne pomeni? — Dvakrat je Kristus na čudežen način pomnožil kruh, pa so vendar ljudje njegove dobe še verovali v stalnost naravnih zakonov in, kakor prej, še nadalje pridno

obdelovali polje in sejali žito. — Kristus je obudil od mrtvih Lazarja, Jairovo hčer, mladeniča v Najmu. Pa komu je prišlo na um, da zaradi tega ni več mogoče o kakem človeku zanesljivo soditi, če je živ ali mrtev? Kje je torej tista negotovost in nered, ki se ga Feuerbach in drugi boje?

Lahko uvidimo, če smo pazno sledili temle izvajanjem, da zdrav razum, ki brez predsodkov razmišlja, sodi in sklepa, ne more najti nobenega nepobitnega razloga, zakaj bi bili čudeži nemogoči. S tem zaključkom (rezultatom) pri vprašanju o čudežih še nismo na koncu, ampak nastane za nas novo vprašanje: Ali moremo čudeže tudi z gotovostjo kot take spoznati in jih razloževati od takih pojavov in učinkov, ki so sicer nenavadni, a nimajo svojih vzrokov izven meja vidnega stvarstva. (Konec prihodnjič.)

TELESNE VAJE PRI NAJSTAREJŠIH NARODIH.

IVO PIRC.

O telesnih vajah pri narodih starega veka imamo malo virov. Edino, iz česar moremo kaj posneti, so slike na stenah svetišč in grobov in posamezni izdelki starega kiparstva in slikarstva. Razne skupine borilcev in bojne slike nam dokazujejo, da so že najstarejši narodi v nekem smislu gojili telovadbo. Seveda so imeli pri tem le praktične namene. Predvsem so izkušali utrditi telo za različne nevarnosti in težave v vojni. Vadili so se v jahanju, streljanju z lokom, lučanju kamnitih ali železnih kosov, metanju in tekanju in v teh strokah so se izobrazili do viška. Drugi namen teh telesnih vaj je bil verski; tako so zlasti krasili in poveljevali s telovadnimi vajami slovesnosti službe božje. Šele v tretji vrsti so mislili na povzdigo in ohranitev zdravja. Ni pa še bilo nobenega zakona, ki bi iz katerega koli namen določeval, uriti telo; vsak se je prostovoljno uril za boj in lov. Zato se ne smemo čuditi, da te telesne vaje niso imele nobene podlage, ker niso bile last celega naroda in torej zelo odvisne od razmer, kajti prve ovire,

ki so se nastavile njihovem razvoju, so jih pokopale.

Med vsemi najstarejšimi kulturnimi narodi v Aziji so najmanj gojili telesne vaje Kitajci. Enoličnost v njihovem življenju, v njihovih šegah in navadah zapušča posledice že v njihovih postavah in telesnih oblikah. Po sporočilih o čudoviti enakosti v obrazu in postavi in v enoličnem tipičnem značaju moramo sklepati, da sploh niso imeli smisla za kako telesno izobrazbo. Pa tudi v razvoju narodnega življenja ni bilo nobene prilike za to. Ker je bil kitajski narod izključno miroljubnega značaja, mu je bilo orožje le breme in množica starih pesmi, v katerih kitajski vojaki le jokajo in jedikujejo, nam priča o mržnji in sovraštvu, ki ga je gojil kitajski narod do vojne. Poleg tega jim je tudi njihova vera, ki je suhoparna in brez slovesnosti in ceremonij, dajala le malo prilike za telesno izobrazbo. Nikomur ni prišlo na misel, da bi se uril v svojo korist; saj po željnih zakonih in narodnih šegah ni smel nihče misliti na korist in pomen

lastne osebe, vladal in veljal je le skupni blagor.

Nekaj ugodnejše so bile življenske razmere pri Indijcih. Tudi najdemo že precej zmisla za telesno utrjenost in gibčnost. Vojna in lov izpodbujata k temu. Hrabri vojaki se slave v »zakonu junakov«, zaničuje in sramoti pa se bojazljivo, neodločno obnašanje v vojni nevarnosti. Iz množice predpisov o uspešnem vojevanju, o razpostavljanju čet, pešcev, konjиков in bojnih vóz se more z gotovostjo sklepati, da so se tudi v mirnem času pripravljali za vojno z različnimi telesnimi vajami in se urili v orožju. Vendar pa predpisi o vzgoji in izobrazbi mladine niso določali nikake gojitve telesnih vaj; zato so telesne vaje ostale omejene le na vojaški stan. Tudi na lov so hodili le kralji in vojaki. Pač pa se je gojila telesna gibčnost pri verskih obredih in slavnostih z običajnim svetim plesom svečnikov in svečenic. Seveda se je ta ples razvil sčasoma v divje in surovo skakanje, ki pač nima s telesno vajo nič skupnega. Veliko veljavo je užival tisti, ki je na najhitrejši in najsurovejši način zatrl v sebi čut za bolečino ali slast. Kot najbolj priljubljeno sredstvo za utrjenje telesa je bilo — stoja na eni nogi, v dvignjenih rokah pa različne težke predmete. — Na spomenikih indijskega podobarstva pa ne najdemo še nobenih sledov o kaki resni telesni vzgoji.

Večjo skrb so posvečevali telesnim vajam Peržani. Pisatelji sporočajo enoglasno, da so bile predpisane za vzgojo mladine posebne telovadne vaje. Do sedmega leta so ostali dečki pod nadzorstvom matere; prava telesna vzgoja pa se je pričela s petnajstim letom. Sinovi imenitnejših stanov so se vzgojevali na kraljevem dvoru. Tekanje, jahanje, lov in streljanje z lokom so bila njihova opravila. Poleg tega so si utrjevali telo z različnimi vajami proti podnebnim izpremembam, pomanjkanju i. dr. Grški pisatelj Ksenofon pripoveduje o peržanskem kralju Ciru Mlajšem, da ni mogel použiti zajtrka, preden se ni utrudil z delom na vrtu ali drugimi telesnimi vajami. Pa ne samo kralj, ampak tudi plemstvo je zelo ljubilo delo na vrtu in polju. Z lovom so se pripravljali na vojno. Kralj je hodil na lov po večkrat na mesec in ž njim polovica dvora; druga polovica

dvora pa se je doma vadila v streljanju, jahanju in drugih vojnih spretnostih. Prirejali so javne tekme, pri katerih so bili zmagovalci odlikovani z darili. Ksenofon pravi, da je bila ta naprava za peržansko vojsko zelo koristna. Cir sam se je udeleževal takih tekem in si v njih večkrat priboril prvenstvo.

Stari Babilonci in Asirci so bili začetkoma divji narod, ki se je hrapnil večinoma z lovom in ribarstvom, kar je že samoobsebi v zvezi s telesnimi vajami. Znano je, da je bila obrt pri njih na visoki stopnji in tudi umetnost je bila razvita. To nam dokazujejo svetišča, palače, vrtovi in druge umetne naprave. Ni čuda torej, da so pri tako ugodnih okoliščinah skrbeli tudi za razvoj telesne moči in gibčnosti. Pač je bil tudi pri Babiloncih začetek in konec takih telesnih vaj lov. Ko so pa zavladali v deželi izurjeni Asirci, je tudi gojitev telesnih vaj dobila večjo veljavo. Asirce ločimo od Babiloncev po manjši, toda širši in močnejši, bolj mišičavi rasti, iz česar sklepamo na pridnost, s katero so gojili telesne vaje. Tudi pri njih je bil lov središče telesnih vaj. Mnogi asirski spomeniki nam predstavljajo nevarni boj z levi in drugimi zvermi, kar dokazuje, kako spretni in pogumni so bili Asirci; pa tudi vojne slike nam pričajo o njihovi visoki telesni izobrazbi.

V najstarejši zgodovini Izraelcev v najdemo le slabe sledove o telesnih vajah, ki se niso mogle prav razviti; saj izvoljeno ljudstvo ni maralo za vojno. Šele z Mozesovimi postavami, v katerih je silil ljudstvo, naj se uri v močatosti, hrabrosti in v prenašanju vsakovrstnih težav, je napočila za telesne vaje ugodnejša doba. Mnoga mesta ohranjenih poročil o takratnih življenskih razmerah pri Izraelcih dokazujejo, da so tudi predpisi in zakoni skrbeli do gotove mere za telo in njegovo izobrazbo. Seveda je bil začetkoma pri Izraelcih kakor povsod namen telesnih vaj le enostranski; sčasoma pa, ko so Izraelci prišli v stik z bojevitimi sosednimi narodi, so začeli resnejše in bolj vneto gojiti tudi telesne vaje, zlasti v dobi, ko so potujoči narodi napadali deželo. Poročila iz te dobe nam poročajo o nenavadni hrabrosti in telesni moči. Gedeon, Jefte, Samson in kakor se že imenujejo ti z nenavadno močjo obdarjeni junaki in vojskovodje,

so izvršili dela, kakršnih je malo v zgodovini.

Rod Benjaminov je bil dobro izurjen v lučanju kamenja in streljanju z lokom in se je mnogokrat proslavil. Sploh so jim bile najljubše vaje lučanje in vzdigovanje kamenja z desno in levo roko, streljanje z lokom, borenje, plavanje, tekanje, skakanje, lovenje in suvanje žoge. Najboljši vir za to je sveto pismo, in sicer druga knjiga Makabejcev. Vzporedno z grško kulturo se je pri Izraelcih razvijala gojitev telesnih vaj. Mnogo zaslug na tem polju si je pridobil veliki duhovnik Jazon, ki je pod gradom sezidal posebno hišo, ki je bila namenjena mladini za igre in telovadbo. Koliko je bilo navdušenje in veselje za take telesne zabave, spoznamo iz dejstva, da so celo duhovniki zanemarjali daritve in svetišče in hodili rajše gledat na igrišče. Vzlic temu pa se telovadba med ljudstvom ni razširila. Zanimivo je, da so pri Izraelcih imeli posamezni rodovi telesne vaje takorekoč v zakupu in prav to je oviralo splošni razvoj telovadbe med ljudstvom.

Tudi Egipčani, kakor kažejo mnogi zgodovinski ostanki, so telesne vaje visoko cenili. Že na najstarejših spomenikih egipčanske umetnosti vidimo krepke postave z lepo razvitimi mišicami. Glavni namen telesnih vaj je bil tudi pri njih vojna izurjenost. Vsa

poročila so edina v tem, da so najbolj skrbeli za vojaški stan. Skozi stoletja so imeli Egipčani stalno vojaštvo in vojna služba je bila v veliki časti. Že Herodot poroča, da vojaki niso smeli imeti nobene obrti in so se morali pogosto vaditi v orožju. Njihova vsakdanja opravila so bile vaje s sulico, mečem, lokom in pšico. Nešteto slik nam predstavlja borilce, iz česar sklepamo, da so posebno pozornost posvečali borenju in metanju. Vprašanje pa je, če je bil namen telesnih vaj, ki nam jih v tako raznovrstnih oblikah predstavljajo egipčanski spomeniki, res lep, ali če so jih kazali morda samo pri različnih slovesnostih. Glavna točka pri njihovih verskih slovesnostih je bil namreč ples. Poleg tega so obstojale že takrat razne glumaške družbe, ki so zabavale ljudi. Zato je naš dvom upravičen. Gojili pa so Egipčani tudi mladinske igre, posebno žoganje. Kakor vidimo, so Egipčani dosegli v telesnih vajah že precej visoko stopnjo.

Samo kratek pregled telesnih vaj pri najstarejših narodih zadostuje, da uvidimo, da noben izmed naštetih narodov ni vplival na poznejši razvoj telesnih vaj in telovadbo. Prava telovadba se začne šele pri Grkih, ki so dali podlago in vodilna načela tudi naši moderni telovadbi.

DODATKI K RAZLAGI VAJ.

M. P.

1. Članske proste vaje.

Po izkušnji, dobljeni pri vadbi članov, bi opozoril naše načelnike še prav posebno na nekatere posebnosti, na gibe, v katerih najbolj greše telovadci. Nekateri stvari so celo malo izpremenjene. Zatorej **pozor!**

I. vaja.

Prva dva giba sta bila razložena — gib na »dve« naj se prične tako, ko je izveden prvi. — 2. a) Roki se najprej zasučeta z dlanmi navzgor — šele potem se upogneta ob docela mirnih zgornjih lehteh. Roka v zaplestju **iztegnjena!** — 2. a) (»in«) ta gib mnogi telovadci celo kar izpuščajo, namesto da bi se **hitro** in **popolnoma** zasukali

na levi peti s trupom in glavo v levo. Desna noga in roki še docela mirujeta! — 2. b) Izpad širok — nizek, izveden vistem hipu kot sunek rok gor. Z rokama se sune torej šele v zadnjem trenutku, ko desna noga udari s stopalom na tla in glava pogleda **gor** na roki, če sta navpični, iztegnjeni. — Načelniki in vsi, **zapomnite si enkrat za vselej, da se pri vzročenju gleda gor na roki, če pravilno vzročita!** Glava se pri tem popolnoma zakloni, ker je vzročenje brez tega gotovo nepravilno. Vaditelji naraščaja, vcepite dečkom to temeljito, da ne bo treba vsako minuto na to opozarjati! — Gib 3. a) Telovadci se pri tem gibu radi obračajo trup in

in glavo v levo — dočim mora biti oboje pokoncu in naravnost naprej obrnjeno. — 3. b) Giba rok se izvedeta oba skozi priročenje; obe roki morata biti v vodoravni legi. Tudi zadnja leva roka, vodoravno! Zadnja desna noga mora biti v kolenu in stopalu napeta, stopala ne spodvijati, ampak prste daleč nazaj potisniti, leva pa je močno upognjena, koleno je malo ven zasukano! — Gib 4. a) »in« se izvede hitro, roki popolnoma do vodoravne lege, desno nogo zadaj visoko dvigniti, pri tem se leva dvigne na prste. Tega giba se ne sme držati, ampak, komaj, ko udje dosežejo predpisano lego — se zopet povesijo na naslednji poziv v osnovno postavo. Kakor koncem te vaje, tako pazite pri vsaki vaji, da telovadci pri priročenju ne mahajo z rokama okoli, ampak, da v doseženem priročenju popolnoma mirni obstaneta! Drugo pa je to, da telovadci po vsaki izvedbi vaje hitro krijejo, da jo zopet začno izvajati v lepih vrstah! Br. načelniki, opozarjajte vedno in vedno na ti dve stvari!

II. vaja.

1. b) »dve« desna roka gre iz odročenja skozi priročenje, odročenje v levo in vzročenje v poševno lego, kamor pogleda tudi glava. — 2. a) Cel obrat se izvede na levi peti v desno — do prednoženja in potem stoji desna naprej do zanožne stoje z levo — roki se pa v čelnih krogih nepretrgano gibljeta do odročenja s pogledom gor in zaklonom glave — tako se oba giba spojata v eno celoto. — 3. a) Teža telesa se prenese popolnoma na zadnjo levo nogo. Predklon naj se izvede večji kot je na sliki — skoro do vodoravne lege, ker sicer ga marsikdo kar izpusti! V tem gibu se prav nič ne ustavljamo, ampak takoj se zravnamo v »pozor«, ki se izvede na »in«. Desna noga se pri tem prisune k levi v petno stoji — mnogi desno nogo kar puste spred, da po obratu pride v odnožno stoji, česar naj se pa telovadci ogibljujejo, ker se mora na »in« izvesti **popolna osnovna postava**, in pride na 3. b) desna noga po obratu v zanožno stoji. Pri sledočem se gleda na roki, če sta v lokih upognjeni. Telovadci navadno v zape-

stju rok ne upognejo, in gib je izveden zato oglato, kar ni pravilno. Roki se pri sločenju držita čisto lahno!

III. vaja.

Prvi trije gibi se izvedejo hitro — odtrgano — od 1. b) do 2. a) gresta roki dol skozi priročenje, da se ob trupu nalahko oplazita in gresta v predročenje. Ta gib (2. a) se samo nakaže in se tako roki gibljeta takoj dol skozi priročenje in odročenje v levo z obratom na levi peti do (širokega) izpada z desno v desno in odročenja. Tako se desna roka v celnem čelnem krogu giblje docela v levo in gor do odročenja. Trup mora biti **pokoncu** in ne nagnjen v desno. — 3. a) Roki gresta skozi priročenje. Pri gibu 3. b) se gleda gor — roki sta **poševno gor**, natančno med odročenjem in vzročenjem. — Načelniki, ukažite večkrat telovadcem ta gib držati delj časa, da si popravijo roki v natančno poševne smeri. Gleda se gor — trup je malo zaklonjen. — 4. a) Roki gresta skozi priročenje v zahtevan gib, desna noga se potegne po vzravnavi v levo proti levi do odnožne stoje, da počiva cela telesna teža na levi nogi. Na »in« se **hitro** odroči — desna prinoži levi, na »dve« se priroči do temeljne postave. 4. b), tega giba ni na sliki, ker je premalo prostora.

IV. vaja.

1. b) Roki prideta skozi **pri** in predročenje do lege naprej gor — gleda se v smer rok. — 2. a) Telesna teža se prenese enakomerno na obe nogi, stopalo leve se postavi na tla — na »in« se priroči s ploskom ob stegna. — 2. b) Dlani rok gor — pogled gor! — 3. a) Gib se izvede skozi priročenje — pogled gor! — 3. b) Takoj, ko se izvede na »ena« gib 3. a) se prične vstvarjati in roki medtem do popolne vzravnave obdržijo prejšnji gib, da pridemo do popolne zanožne stoje z desno — šele iz tega se izvede gib 3. b). Desna noga se iz zanožne stoje v loku skozi od in prednoženje prenese iztegnjena do prekrižne stoje, da se s prsti nasloni na tla. Trup pri tem **močno** odklonimo v desno, leva roka se dvigne spred do sločenja: v komolcu in zapestju upognjena, da pride dlan ravno nad glavo, približno

za 10 cm visoko. Glava je zasukana v levo in gor, da se gleda na dlan. — 4. a) Odklon v levo je kar največji — roki ne smeta biti naprej pomaknjeni — ampak vzporedni s trupom, nazaj potisnjeni in **iztegnjeni**, komolca torej skupaj! Glava gleda gor! Na »in« desna noga udari k levi v petno stoji — s tem se odklonita do navpičnega vzročenja. Ta gib se mora gibko, hitro, odrezano izvesti. Na »dve« se skozi odročanje s ploskom ob stegna priroči!

2. Vaditeljske proste vaje.

I. vaja.

1. b) »in«. Pri tem gibu se ne sme obračati v desno — ampak trup mora biti na ravnost obrnjen. Na 2. a) se hitro obrnemo v desno na levi peti. Pri zadnjem gibu se skozi odročanje s ploskom ob stegna priroči — roki se obdržita mirni, ne mahati okrog!

II. vaja.

Pri predklonu se gleda naprej in ne dol, na 2. c) se izvede dolg in nizek izpad do zaročenja — trup je v ravni črti z levo nogo. — 2. d) Desna noga se potegne malo navzad, ker meri izpad nazaj le 2 stopali. — 3. b) Gib se izvede nalahko! — 3. c) Pred obratom in izpadom se desna noga zopet potegne k levi — v razdaljo dveh stopal od peta. — Trup je malo zaklonjen — pesti rok sta malo nad pasom. — 4. b) »in«. Po obratu sta obe roki še v zaročenem krčenju — šele na 4. c) suneta dol.

III. vaja.

Izpremenjena!

1. b) »dve« roki se na prsih prekrizata in sicer je leva roka položena čez prsi, da leži na njih in da pridejo iztegnjeni prsti do konca desne rame, desna paleži isto tako čez levo, da jo križa. — 2. c) Po obratu se izvede **poklek** na desno koleno — roki odročita z dlanmi gor — gleda se naravnost gor. — 3. a) Kot preje (s ploskom ob stegna do predročanja). — 3. b) Desna roka, (ki je bila prej v boku), se sločno upogne navzgor, da pridejo prsti na desno stran glave, ki gleda naravnost

v levo. — 4. a) Desna roka se iztegne v odročanje in gre skozi priročanje v predročanje.

Sploh je želeli, da se vaditeljske proste vaje uče v vsakem odseku nekateri boljši telovadci, da se bolj izobrazijo v prostih vajah. Kar je posebnosti pri vajah s palicami — se objavi jo prihodnjič. Za enkrat le to-le:

Pri drugi vaji smo se na tečaju učili gib 4. a) tako, da smo se obrnili na levi peti v desno. V »Mladosti« pa je predpisan obrat na levih **prstih**, kar je lažje in ga bodo telovadci lažje izvajali kot na peti. Obrat se torej izvede na levih prstih v desno in potem se izvede odkoračna stoji z desno, leva se pa dvigne do odnoženja.

Pri tretji vaji se zadnjemu gibu 4. c) pripoji **polobrat na levi peti v levo** in potem prinoženje z desno, desna roka pri tem palico dvigne z levim koncem čez glavo.

Pri četrti vaji se pri gibu 2. a) ne zasučemo na desni peti za pol obrata v desno — ampak na **levi peti**, kot smo se učili na tečaju. Pri zadnji dobi četrte vaje je v »Mladosti« napaka. Pravilno je:

3. c) drža;

d) drža;

4. a) prekrizna stoji z desno čez levo — odročiti, palica pade na leve lehti, da pride desni konec za tilnik,

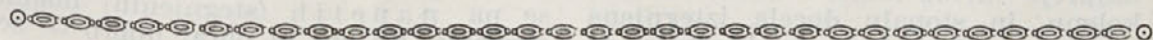
b) poldrugi obrat **na obojih prstih** v levo do zanožne stoji z desno — roki vztrajata v odročanju,

c) prinožiti, desni del palice se pri-nese čez glavo v lego ravno dol, kjer oprime desna roka palico s podprijemom,

d) drža.

Ker smo imeli na tečaju premalo časa, nismo mogli teh vaj s palicami izvajati na obe strani, zato je to delajte doma. Vsaka vaja se izvede osemkrat — prvič štirikrat v prvotno, drugič štirikrat v nasprotno smer označeno v »Mladosti« z oklepajem. Za te vaje se bo sestavila posebna godba za osemkratno izvedbo! Torej le na delo, da bo šlo gladko brez zmešnjav!

(Če bi hotel kdo še kakega pojasnila, naj se obrne na naslov: Makso Peterlin, stud. iur. Dunaj, Univerza.)

NAVODILA BR. NAČELNIKOM ZA VADBO ČLANSTVA V SKUPNIH VAJAH.

M. P.

Bratje načelniki, bratje vaditelji, na vas je, kako se naše članstvo izuri v novih skupnih vajah, ki se bodo izvajale skozi dve leti, ali pravilno, točno — ali površno, malomarno. Sveta dolžnost vsakega je, da vadi tako, da bo celo naše moštvo napredovalo nele v izvajanju težkih vaj, ampak tudi v pravilnosti teh izvedb!

Prvo je to, da se vaje pravilno nauče, drugo — da se po vstrajni, nadaljni vadbi upilijo do dovršenosti. Vaje boš učil pravilno, če boš šel počasi, natančno, temeljito naprej! **Ne preje k naslednjemu gibu, dokler tudi najslabši telovadec ne pogoji in si ne prisvoji pravilnosti prejšnjega giba!** Sestavljenih gibov, to so gibi rok in nog in morda tudi trupa obenem izvedeni — ne uči celotno, ampak vsak gib vsakega uda posebej, dokler ni od vseh točno izveden — šele potem pripoji k temu gib drugEGA uda i. t. d. Tako n. pr. ne boš prvih dveh gibov prve članske vaje učil celih naenkrat — ampak deljeno.

Ne boš torej telovadcem, katere postaviš predse, da bi jih učil prvo vajo, rekel: »Na ena je prekrížana stoja z desno pred levo in odročanje v hrbtnem položaju — na dve pa poldrugi obrat na obojih prstih v levo, roki ostane v odročanju« — ne boš pokazal to enkrat ali dvakrat in velel telovadcem poskusiti, ampak —:

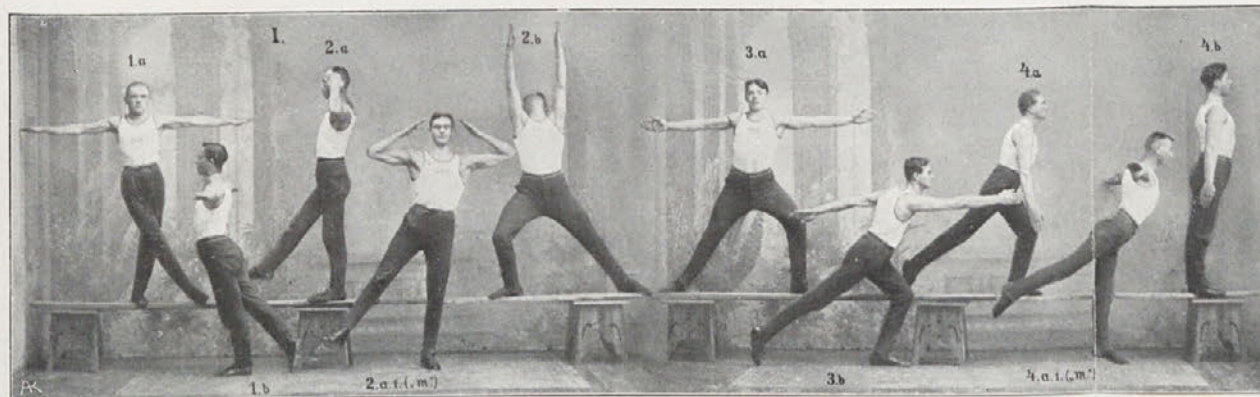
Prvi gib prve vaje je ta! To pokažeš telovadcem in rečeš: »Preden pa bomo izvedli ta gib — izvajajte samo prekrížno stojo; pazite, da boste nogo docela iztegnjeno v loku prenesli v levo in jo s prsti naslonili na tla. — Roki v bok! — Prekrížna stoja z desno spred — ena! — dve! (nazaj v petno stojo) — tri! — drža — ena!« ... Telovadci naj štejejo sami, ti pa hodi od enega do drugega in glej, če delajo vsi pravilno! Če zapaziš pri kom kakšno napako, veli vsem obstati in povej vsem, da eden ali, da jih več dela n. pr. tako, da nogo iz petne stoje prestavijo skrčeno v levo. To ni pravilno! Noga se najpreje odrine malo v desno in se v kolenu in stopalu docela iztegnjena prenese v loku skozi prednoženje do

odnoženja v levo in se le s prsti nasloni vzporedno s prsti leve noge na tla. Na isti način se povrne desna noga po nasprotni poti v petno stojo. Telovadci naj pri tem gledajo na nogo, kako jo prenašajo. Ko se vsi navadijo to lepo izvesti, naj izvajajo le gib rok, namreč odročanje v hrbtni legi, da sta palca spredaj; pri tem naj vedno pogledajo na roki, kako jih drže, če sta ti iztegnjeni, če sta v vodoravni legi, če nista preveč naprej ali nazaj, če je hrbet zgoraj, če je roka tudi v zapestju iztegnjena, da je cela roka: obe lehti z dlanjo in prsti — v ravni črti. Pazite na to, da vsi telovadci prste rok dobro iztegnejo in jih sklopijo skupaj, da palec ne štrli od roke, ampak, da je pritisnjen ob notranji rob roke iztegnjen, so tako vsi prsti v eni ravnini. Vsak gib bo izgubil svojo lepoto, če roki ne bosta pravilno iztegnjeni! Pazite na roki!

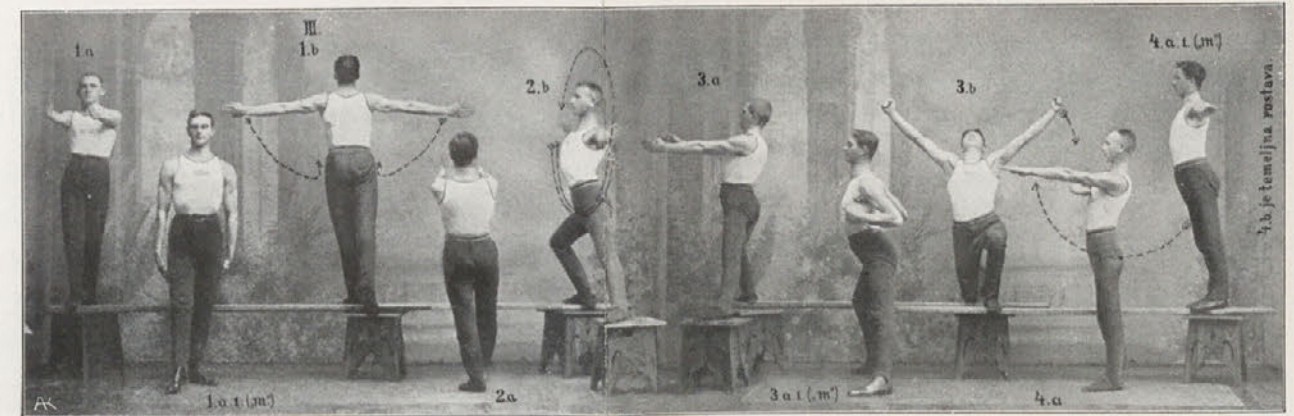
Na ta način naj telovadci samo odročanje izvajajo na štetje in vedno gledajo na roki, če prav odročita. Če imaš večje število telovadcev, ne boš mogel sam nadzorovati izvedbe vsakega posameznika, zato preje izuri par najboljših vaditeljev, in jih imej pri vadbi članov v pomoč, da popravljajo drugim napake; tako gre vse hitreje izpod rok.

Potem spoji oba giba, noge in rok, in tudi to naj telovadci na štetje izvajajo; šele, ko gre to prav dobro, se preide k drugemu gibu: poldrugi obrat na obojih prstih v levo do zanožne stoje z desno — roki vztrajata v odročanju. Tudi ta gib bomo vadili sprva razdeljeno. Najpreje: »Roki v bok!« Na — ena — je prekrížna stoja z desno, na — dve — se izvede cel obrat na obojih prstih v levo do petne stoje, na — tri — je drža. Po pravilno izvedeni prekrížni stoji in obratu se doseže pravilna petna stoja — peti skupaj. Pazi, da se telovadci pri tem dvignejo visoko na prste in da se na napetih (stegnjenih) nogah obračajo. Ko gre ta obrat dobro — se

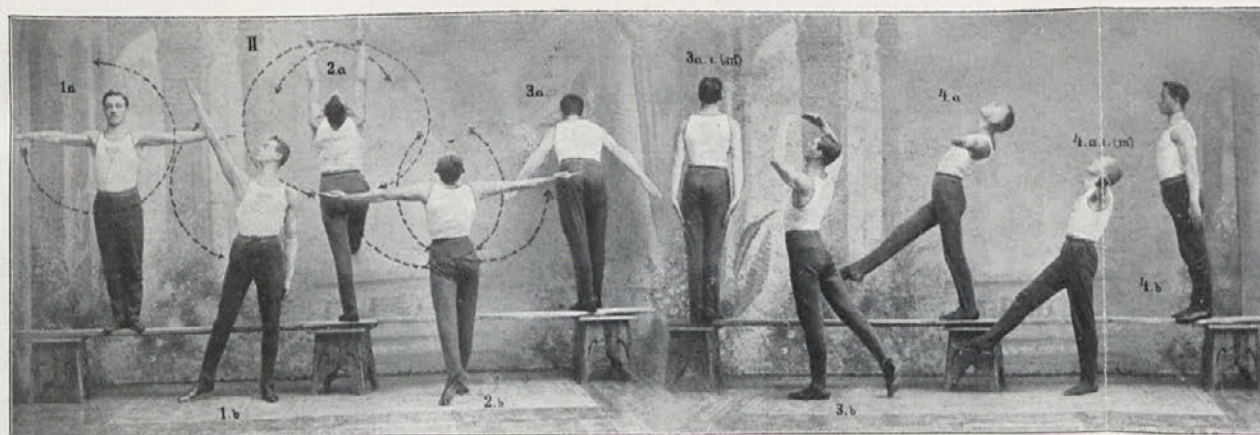
Proste vaje „Orlov“ za leto 1914.

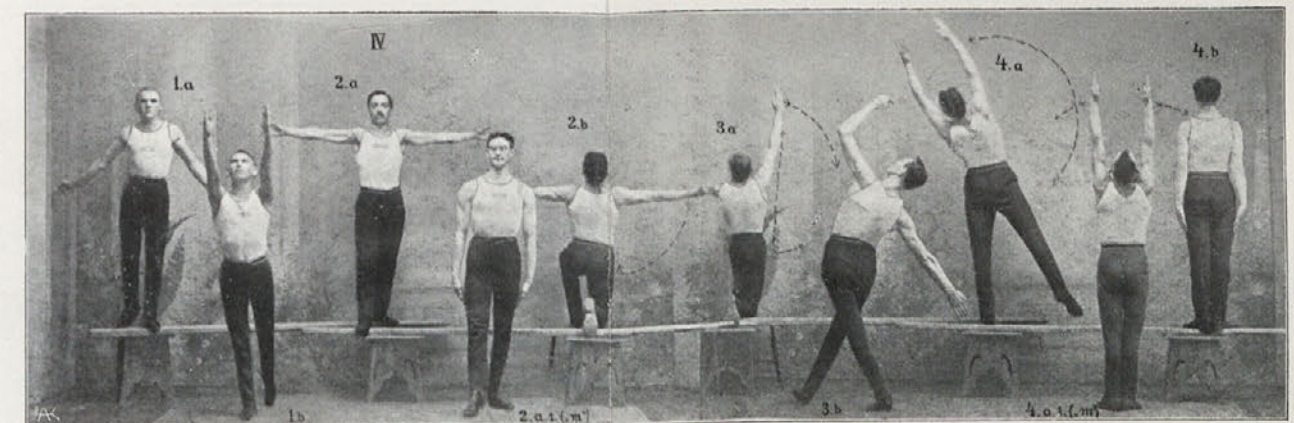
1. vaja.

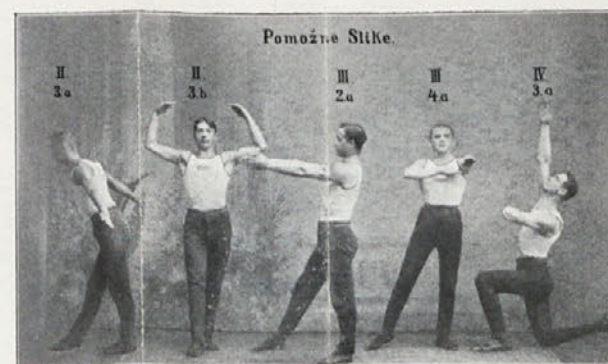
3. vaja.

2. vaja.

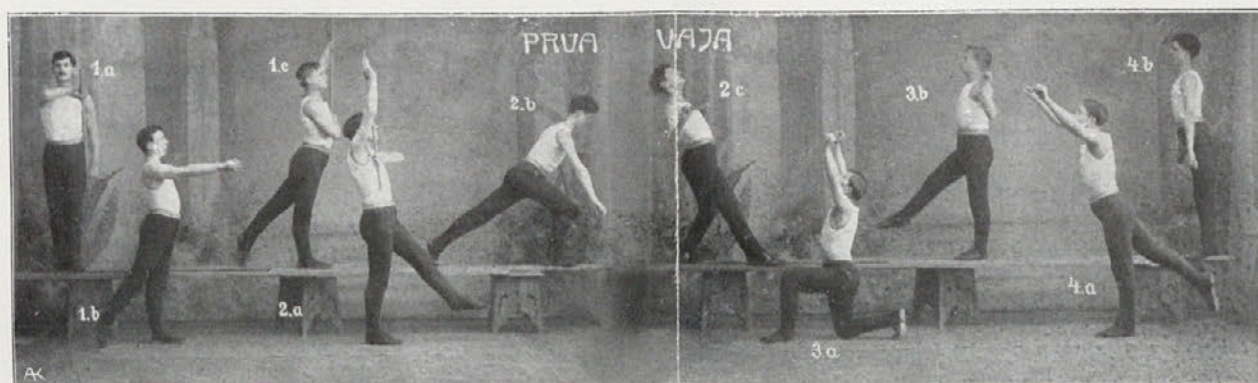

4. vaja.

Pomožne slike prostih vaj.

Vaje „Orlov“ s palicami za leto 1914.

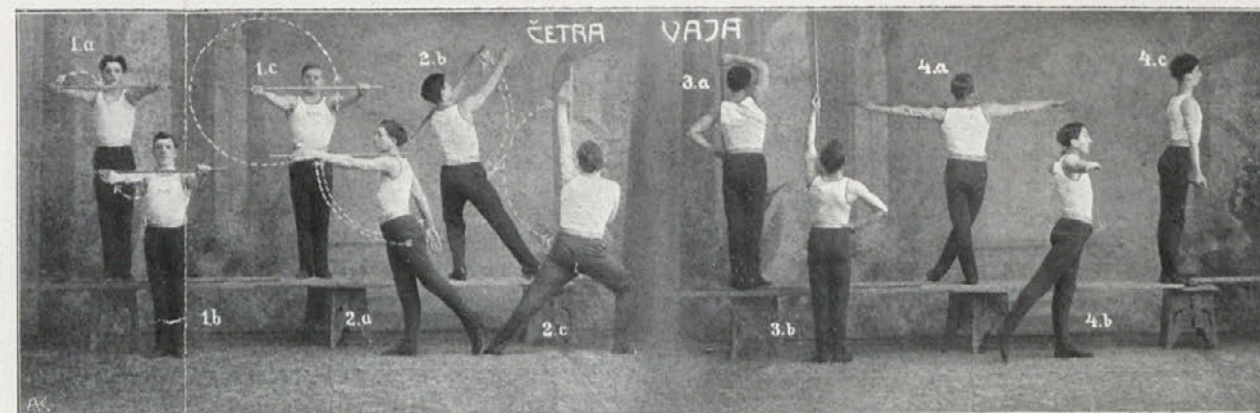
1. vaja.

2. vaja.

3. vaja.

4. vaja.

mu pripoji tudi gib rok. Pazi naj se pri tem, da ostaneta roki docela mirni, dobro naj se iztegneta in držita trdo v stran, da ne mahata okoli. Tudi trup se ne sme sukati pri tem obratu.

Pri predpisanem gibu — polobratu v levo do zanožne stoje z desno, je treba na isto paziti kot pri celem obratu, toda še v večji meri. Desna noga se po obratu odrine navzad, da se more iztegniti v lepo zanožno stoji, pri kateri stopalo ne sme biti izpodvito, ampak napeto, da se dotikajo le konci iztegnjenih prstov tal. Obdržati se morata nogi ves čas napeti, trup vzravnat, glava dvignjena, roki mirni in se ne smeta sukati, ampak mora biti dlan ves čas obrnjena dol. Da morejo telovadci paziti na vse to, naj ta obrat sprva prav počasi izvajajo. Po daljši vadbi se bo vsem posrečila lepa pravilna izvedba tega giba.

Kadar se bodo gibi izvajali v taktu, naj telovadci, ko na — ena — izvedejo prvi gib — takoj brez vsakega vztrajanja v tem gibu preidejo v obrat, da se na poziv — dve — že ustavijo po izvedenem poldrugem obratu.

Na ta način torej, načelniki, učite svoje člane proste vaje, pa tudi vaje s palicami — počasi, temeljito, z natančno razlago, kajti le na ta način bodo telovadci prav kmalu spoznali velik pomen teh vaj. V eni telovadni uri vzeti največ pol vaje, če gibi niso pretežavni; če so gibi težji, pa zadostuje le mal del temeljito obdelati.

Površne izvedbe ne trpi — vsak gib mora biti natančno izveden! Če komu kak gib še ne gre dobro, poprav-

ljaj mu toliko časa, da izvede prav in šele potem pojdi z vsemi dalje. Kar vzameš v eni uri, zahtevaj od članov, naj obdelano stvarino doma dobro ponovijo, da ne bo treba naslednjo uro izgubljeni časa z istimi stvarmi. Prav dobro bo tudi, če daš članom do prihodnje ure nalogo, da se doma sami iz »Mladosti« pripravijo za nekaj gibov naprej. Tako jih boš vzgojil v samostojnem delu, katerega pri našem članstvu, celo pri naših čelnikih, tako pogrešamo. Zelo me je pa razveselilo, ko sem videl na zadnjem tečaju nekatere, ki so bili že popolnoma pripravljeni v vseh vajah. Tako sem mladega »Orla«, ki je član šele eno leto obstoječega odseka in se nikdar ni bavil s telovadbo, vprašal, kje se je naučil proste vaje. Fant mi je korajžno odgovoril: »Iz Mladosti sem se jih naučil, saj se vse razume!« Vidite bratje — taki bi morali biti vsi, predvsem pa vaditelji in načelniki! Z veseljem bi se morali oprijeti tega, kar se vam poda v »Mladosti«. Tvarino bi morali dobro preštudirati in v tem uriti svoje članstvo. Pomislimo, koliko tehnične stvarine je v lanskem letniku! Skoro cela telovadna kurija! — Vedno se vzdihuje in povprašuje po vadniku, zakaj ga ni — kako ga vsi pogrešajo, da se ne more naprej itd. in ne vem kaj še vse! — Kako morejo naši Orli uporabiti obširno stvarino, če pa se niti za najpoptrebnejše drobtinice v »Mladosti« ne zmenijo in se jim včasih to že zdi preveč. — Zatorej bratje, na delo! Na stop! Na zdar!

MLADINSKE IN TELOVADNE IGRE ZA NARAŠČAJ.

IVO PIRC IN FR. KORBAR.

Igre obstojajo, odkar je človeštvo na svetu. Najimenoitnejši filozofi in vzgojitelji so priporočali in visoko cenili zlasti mladinske igre. Platon, Aristotel, Kvintilijan in cela vrsta drugih. Še starejši ljudje se radi ob veselejših trenutkih poigrajo z otroci, da za nekaj časa pozabijo skrbi in težave življenja. Kaj šele otroci! Kateri deček še ni bil tepen ali vsaj okregan od matere, ker

je prerad zahajal med svoje tovariše, da so igrali »mance«, »vojake«, »voj-ske«, da so »nikali« itd. itd.? Zakaj se toliko hvalijo in opevajo otroška leta? Zakaj nam tako radi uhajajo spomini nazaj na travnik, gozd, dvorišče, cesto?

Naraščaj imamo, a kaj naj mu damo, da bo uspeval? Kaj naj bi bilo boljše, primernejše in naravnejše, kakor igre. »Panem et circenses« je zahtevalo

rimsko ljudstvo od cesarjev. »Panem et circenses« zahteva naraščaj od mas. Z igrami med naraščaj, v telovadnico! Ta klic naj gre po deželi in vsi voditelji naraščaja, ki hočejo imeti kaj uspeha, naj ga slišijo in udeležijo! Proste vaje, vaje s palicami in igre, to bodi hrana, ki naj se daje naraščaju! S tem bomo dečke priklenili nase in jim vzbudili veselje. Vsaka telovadna ura imej v sporedu tudi telovadno igro. Tudi odsekom bi to priporočal. To je najboljša in najpoštenjša zabava. Da bo pa to načelnikom odsekov in voditeljem naraščaja omogočeno ali vsaj olajšano, zato bo vsaka številka »Mladosti« prinesla nekaj iger, ki naj se jih dečki nauče.

Kako rada se mudi mladina v naravi! Na prostem si izbira kraj ter v tekanju, lovenju, metanju žog in dr. da duška nedolžnemu veselju pod milim nebom; pri igrah si išče zabave in razvedrila. Saj so igre z naravo v tesni zvezi; zato ne sme biti pri igrah nič prisiljenega in umetno narejenega, temveč kolikor bolj priprosta je in iz narave vzeta, toliko večje zanimanje ima mladina do nje.

Posebno rada igra mladina »razdeljene« igre, pri katerih se vsak trudi, da bi prekosil svojega nasprotnika in povečal moč in z njo pospešil zmago svoje stranke, vsak napne in uporabi vse svoje sile, da bi odločil in pripomogel k porazu nasprotne stranke. — Te vrste igre posebno vzpodbude in napolnijo z nekim hrepenenjem vse igralce. Pri njih se ne sramujejo niti tisti, kateri so bolj okorni, zgibljejo se in utope v igro in z veseljem sodelujejo pri njej ter jo zasledujejo. Pri igri pa si pridobijo spretnost in gibčnost in mnogo lažje napredujejo v vseh vajah.

Igre lahko delimo v letalne in lovilne, borilne in metalne.

Naj sledi najprej nekaj splošnih navodil.

Prvi pogoji, da se igra priljubi mladini in jo z veseljem igra, je ta, da jo vsi igralci prav dobro znajo. Zato mora vaditelj naraščaja vsako igro, predno se igra, sam prav dobro znati, da jo natančno razloži igralcem. Če je igra precej sestavljena in si je igralci ne zapomnijo prvič, jim jo vaditelj ponovi še enkrat ali dvakrat, da jo igralci popolnoma razumejo. Le nad takimi igrami,

katere razumejo in znajo dodobra, bodo dobili veselje in zanimanje.

Najbolj zdravo in ugodno je igrati igre pod milim nebom; zakaj v telovadnici je za mnogo iger premalo prostora in zrak se kaj kmalu napolni s prahom, ki škodljivo vpliva na dihalne organe. Zato igrajte igre na prostem, če imate kak pripraven prostor in dano priliko!

Po odsekih, po katerih pa tega ni mogoče, naj si vaditelji naraščaja zapomnijo, da morajo biti v telovadnicah pred igro tla skrbno pometena in osnažena.

Pri igrah na prostem se oziraj na letni čas, oziroma na vreme, ali gorko, hladno ali mrzlo. Kadar je bolj hladno vreme, so na mestu take igre, ki zahtevajo tekanja in gibanja vseh igralcev, da se pri njem grejejo.

Seveda ob vročini takih iger ni priporočati, ker ne vplivajo dobro na telesni ustroj. Veliko potenje oslabi igralca, noge mu postanejo težke, kri se razburi in srce nenavadno hitro tolče, dihanje se otežkoči in zaradi prevelike vročine in potenja se lahko zgodi, da pade igralec v omedlevalo (solnčarica).

Kadar so igralci razgreti, ne smejo takoj piti vode, ampak naj počakajo, da se ohladi. Med tem časom pa ne smejo mirovati, da se ne prehladi. Dobro je, če si oblečejo suknjič in se nekoliko časa izprehajajo, da se jim kri umiri; potem šele smejo brez nevarnosti piti.

Igralcem navadno zelo ugajajo razdeljene igre, pri katerih igrata vlogo dve stranki in se bojuje druga zoper drugo za zmago. Toda to veselje izgine, kadar ena stranka uvidi, da si ne more priboriti nikakih uspehov in zmag. Zato naj vaditelj skrbi, da razdeli moči obema strankama sorazmerno: da sta obe kolikor mogoče enako močni! Pri tej vrsti iger je potrebno, da ima zaradi ločitve ena stranka, oziroma vsak posameznik kako znamenje (robec, trak), ki si ga priveže okoli roke.

Rado pride pri igrah tudi do prepira, ki napolni igralce z nezadovoljnostjo, odvzame jim veselje in igra ni več zanimiva. Ako se igralci ali stranki ne moreta zjediniti in pomiriti, naj jih pomiri in jedini vaditelj. Do teh prepirov pride pogosto radi tega, ker ta igralec umeva igro tako, drugi zopet dru-

ače. Mnogokrat prepir lahko najprimerneje in najhitreje končaš z žrebom. Sicer pa igralcev ne ustavljaš s svojimi povelji, kajti s tem jih nadleguješ in jim krajšaš veselje!

Nikdar tudi ne pusti igre igrati toliko časa, da bi se je igralci sami naveličali, ampak jo sam prej skleni. Predolgo ne igraj nobene, zlasti take ne, o kateri veš, da igralcem ne ugaja.

Pri igrah pazi, da ne bo najmanjše surovosti. Tepežka, ki je lahko iz robca zvita, naj ne bo nikdar pretrda in z njo ne sme igravec svojega nasprotnika ali soseda tepsti po glavi, ampak po hrbtu.

Pred igro stoje igralci v vrsti in vladati mora popoln red. Nato jim vaditelj razloži prav natančno igro in morebiti tudi enega vpraša, da se pre-

priča, če so si igralci zapomnili igro in jo razumeli.

Pred vsem si zapomnimo:

1. Nastop k igri naj bo telovadski in naj se izvede s povelji »redovnih vaj«. Isto velja za odhod.

2. Zmagalcem naj vaditelj vedno izpregovori par pohvalnih besed, sicer naj pa med igro ne predpostavlja nikogar.

3. Če imajo igralci kaka imena, ki so vpeljana v razlago igre, naj dosledno rabijo ta imena in naj se ne kliče igralca z njegovim osebnim priimkom.

4. Tudi med igro naj vlada red in mir. Vsi naj se zavedajo, da disciplina nikdar in nikjer ne škoduje.

5. Po sklepu igre naj igralci nekoliko časa korakajo, da se ohladi in se jim kri in srce umiri.

PROSTE VAJE.

(Dalje.)

3. Gibi rok.

Gibi rok so trojni: 1. gibi iz teženjenih rok, 2. gibi rok potom skrčenja in iztezanja, 3. gibi skrčenih rok. Podlago vsem gibom kakor tudi njihovim nazivom tvorijo petere glavne lege iztegnjenih rok, ki so priročenje, zaročenje, predročenje, odročenje in vzročenje. Priročenje je osnova vsem gibom rok sploh in jo izvedemo takrat, kadar sta obe roki iztegnjeni in visita ob straneh telesa navzdol.

Če roki iz priročenja potisnemo kar najbolj mogoče navzad, da dosežejo poševno smer, smo dosegli lego zaročenja. Če iz priročenja dvignemo roki naravnost naprej navzgor, da sta roki cel čas vzporedni in da se ustavita v vodoravni legi, sta prišli v položaj predročenja; če roki iz predročenja oddaljimo narazen, da se pomikata vodoravno in se ustavita točno v ramenski osi, sta s tem odročili, ta lega je odročenje. Če iz te lege dvignemo roki v čelni ravnini do navpične lege in dvignemo glavo, se ta gib imenuje vzročenje.

To so torej petere glavne lege iztegnjenih rok. Pri tem sta bili obe roki vedno vzporedni med seboj, oziroma pri

odročenju v isti ravni črti, v ramenski osi.

Če pa roki v teh legah nista vzporedni, ampak je razdalja od obeh zapestij večja ali manjša kot razdalja obeh ramen, tedaj značimo te lege z besedo ven ali noter (n. pr. predročiti ven, predročiti not — zaročiti ven, zaročiti not — vzročiti ven, vzročiti not). Pri odročenju pa imamo poleg navadnega tudi odročenje dol in odročenje gor. Z ozirom na vodoravno lego imamo tudi še pri predročenju dol in isto gor. Priročenje pa je le eno — zgoraj opisano.

Pri vseh teh gibih zavzemata roki z ozirom na obe strani telesa simetrični legi — če pa tega ni, dosežemo prečne lege rok, pri katerih sta roki vzporedni in smerita v isto stran. Tako imamo soročno predročenje v desno in levo. Ta dva giba se ločita v tem, da sta pri odročenju obe roki obrnjeni docela v eno stran, torej da ležita v čelni ravnini, dočim sta pri prečnem predročenju v prečnih ravninah. Imamo tudi soročno vzročenje v levo, desno — in pa soročno zaročenje (prečno zaročenje) v obe strani.

Ti soročni prečni gibi izpremenijo razen smeri lahko tudi višino in dosežemo tako dvojno prečne gibe oziroma lege rok. N. pr. predročenje v levo

M. PETERLIN

gor (predročenje v levo je prva prečna lega — namreč z ozirom na bočni ravnini; roki prideta tako v prečno ravnino — in potem še gor, to je v vmesno lego med vodoravno in navpično — torej v poševno oziroma strmo, ki je prečna z ozirom na višino.) Istotako imamo predročenje v levo in desno dol, dalje odročenje v levo in desno gor in isto v obe strani dol.

Te lege smo dosegli vedno po najbližji poti potom dviganja, zniževanja, odmikanja in primikanja — to so nekako težni gibi in zahtevajo tem več moči, čim hitreje in krepkeje jih izvajamo.

Poleg doslej opisanih gibov imamo še gibe iztegnjenih rok, kjer se roki gibljejo v določeni ravnini skozi več teh glavnih in prečnih leg v enem samem zamahu, brez ustavitve. To so loki in krogi.

Če zavzema n. pr. desna roka lego vzročenja in iz te lege zamahne v stran, dol in se brez ustavitve pomika skozi odročenje gor, odročenje, odročenje dol, priročenje — odročenje, v levo dol, odročenje v levo, odročenje v levo gor v enem samem zamahu ali kolebu, je izvedla krog, ker se je zasukala za 360 stopinj, to je, da se je iz vzročenja pomikala po celi poti navzdol in potem navzgor po čelni ravnini in prišla zopet v lego vzročenja. To je torej celi krog, če roka doseže na poti po določeni ravnini isto lego, iz katere je izšla. Če bi se pa ustavila desna roka že v priročenju — da bi tako izvedla le polovico cele prejšnje poti, je to polovica celega kroga ali čelni polukrog, če se ustavi na tri četrtine cele poti, je izvedla čelni lok v velikosti tričetrtinskega čelnega kroga. Lahko tudi napravi roka dvojno ali trojno ali večkratno celo pot. — To so torej loki. Roka pri tem vihti, se premika kolebno.

Imamo pa dvojne loke, in sicer čelne in bočne. V prejšnjem slučaju je desna roka izvedla čelne kroge, ker se je pomikala v čelni ravnini, vzporedno s čelom. Pri drugih — bočnih pa bi šla roka n. pr. iz vzročenja naprej dol skozi predročenje, priročenje, vzročenje in bi se po tej poti zopet vrnila v vzročenje. Ti krogi so pa soročno v točno bočnih ravninah neizvedljivi, ker se telesna konstrukcija upira temu gibanju

rok, ker ne moremo prenesti obeh rok v lego, nasprotno predročenju ali predročenju gor — to je visoko zaročenje in vzročenje nazaj. Raditega se celotni bočni krogi izvajajo le enoročno. Izvedljivi so pa tudi še enoročni prečni krogi, kjer se roka premika po prečni ravnini.

Smer krogov in lokov določujemo po smeri gibanja iz vzročenja.

Iz vzročenja imamo pri čelnih krogih smer v desno in levo, to je ven in not — iz odročenja gor in dol, iz priročenja istotako kot iz vzročenja na noterin na ven. Bočni pa iz vzročenja naprej in nazaj — iz predročenja gor in dol iz priročenja naprej gor in nazaj gor. Pri izvajanju lokov naj se pazi, da so krožeče roke docela napete in da se roki gibljeta točno v ahtevani ravnini.

4. Razni položaji dlani oziroma pesti.

Pri gibih rok se mora paziti tudi na to, kako so dlani v posameznih legah zasukane. Z ozirom na to imamo štiri glavne položaje pesti.

Vzemimo predročenje!

Pod pojmom predročenja razumemo preje opisano lego lehti — ne pa natančno tudi položaj pesti, ker moremo v predročenju imeti pest na štiri strani, da je zgoraj ali palec ali dlan ali hrbet ali mazinec. Poleg tega moremo predročiti tudi še na dva načina ali tako, da imamo oprstje stisnjeno v pest, ali pa iztegnjeno v eno ravnino. Glede tega treba paziti na to, da je takrat, kadar je oprstje stisnjeno v pest, tudi palec skrčen tako, da pride njegov gornji del, ki tvori pravi kot s spodnjim, povprek čez kazalec in sredinec.

Zelo često telovadci greše s tem, da imajo palec iztegnjen in položen zgoraj čez kazalec, dočim mora biti popolnoma skrčen zunaj pesti, da ima pest okroglo obliko. Če pa je predpisano, da mora biti oprstje iztegnjeno, so prsti docela, vendar pa ne prisiljeno stegnjeni, sklopljeni, dlan odprta in palec se mora prilegati ob notranji rob roke in kazalca; pri tem mora biti roka tudi v zapestju iztegnjena in mora v obojih slučajih oprstje ležati v isti ravni črti z iztegnjenima lehtema.

Kakor že omenjeno, moramo v vseh legah roki imeti zasukani na štiri glavne načine. Te lege označimo z ozirom na

položaje palca, dlani hrbta in mazinca. V predročenju zavzema oprstje tisti položaj, kateri izmed teh štirih delov roke je zgoraj. Če sta zgoraj palca sta palčji, če sta zgoraj dlani je dlanji, če sta zgoraj hrbta je hrbtni, če sta zgoraj mazinca sta mazinčji.

Isto je v odročanju. Najnavadnejši palčji položaj, pri katerem držimo v priročenju palec spredaj, v pred- in odročanju zgoraj — v vzročanju pa zadaj. Kadar ni posebej naznačen kak drug položaj, se razume vedno palčji: kateri izmed teh štirih delov roke je obrnjen na tisto stran, na katero je v palčjem, to je v navadnem položaju.

Te položaje izmenjavamo potem sukanja roke not ali ven.

5. Gibi rok potom skrčenja in iztezanja.

Ud je iztegnjen, če so vsi njegovi deli v ravni črti — nasprotno pa skrčen, če ti tvorijo med seboj kote in se tako posamezni deli medsebojno zblížujejo. Krčenje uda se izvrši potom delovanja priteznihih mišic — iztezanje pa potom odteznih. Skrčeni položaj roke nazivljemo po legi zgornje lehti: če je ta v smeri zaročenja, je to zaročno krčenje, če v smeri odročanja, je to odročno, če v smeri predročanja predročno, če v smeri vzročanja, vzročno, če v smeri priročenja, je to priročno krčenje.

Vzemimo priročenje.

Če roki v priročenju skrčimo tako, da je zgornja lakt popolnoma mirna in cel čas giba smeri kot prvotno navzdol, spodnji pa se spredaj dviguje in se približuje rami, tedaj ne pravimo, da smo roko predročno skrčili, ampak da smo jo upognili. To pa zato, ker se je pri tem premikala le spodnja lakt. Če sedaj spravimo po nasprotni poti spodnjo lakt v priročenje in jo torej iztegnemo, je to proženje. Roko smo iz priročnega krčenja oziroma upognjenja prožili v priročenje.

Istotako imamo predročno — zaročno — odročno in vzročno upognjenje oziroma proženje. Možno nam je pri tem sprednjo lakt premikati na več strani, naprej, nazaj, v eno ali drugo stran. To se mora pri nazivanju giba tudi označiti, n. pr. odročno upognjenje navzgor.

Torej zapomniti si je treba, da je upognjenje in proženje skrčevanje ozi-

roma iztezanje roke takrat, kadar je gornja lakt pri tem gibu docela mirna in se giblje le spodnja.

Če se pa gibljeta obe lakti, da torej tudi zgornja izpremeni svojo lego, imamo pa skrčevanje in suvanje.

Če iz priročenja primikamo pesti rok ob straneh trupa navzgor, se pri tem tudi komolec dviguje in s tem obe lehti; pest se ustavi pod ramenom — zgornja lakt je iz navpične lege prišla v poševno navzdol, torej v smer zaročenja in ker je roka pri tem skrčena, je to zaročno krčenje. Torej iz priročenja smo zaročno skrčili, dočim bi iz priročenja ne mogli priročno skrčiti, ampak le priročno upogniti.

Če iz zaročnega krčenja iztegnemo roki nazaj v zaročenje — smo zaročno prožili, ker je ostala gornja lakt mirna. Nasprotno pa je suvanje, ki je ono iztegnjenje, kjer se giblje tudi zgornji lakt. N. pr. če iz zaročnega krčenja spravimo po najkrajši poti roki v predročenje — s tem sunemo naprej, če v odročanje — sunemo v strani, če v vzročanje, sunemo gor. Pri tem imenovanju torej ne rabimo imena dosežene lege. Docela napaka je torej imenovati ta sunek naprej: predročenje! Tudi ne rečemo predročno suniti, ali suniti v predročenje, ampak suniti naprej.

O p o m b a! Če hočemo ustvariti pri telovadcih tudi strokovno, telovadno znanstvo, se nam je treba dosledno držati točnih poimenovanj, dasiravno se za prakso shaja le s par imeni ali tudi z golim opisom. Opozorim pri tem, da se zmožnejši bratje oprimejo tudi teorije in se pri tem držijo pravilnosti, ker jim bo to neobhodno potrebno za vadi- teljske izkušnje, s katerimi bodo začeli.

6. Gibi skrčenih rok.

Imamo še tretjo vrsto gibov rok, ki pa ne pridejo v praksi toliko do veljave. To so namreč gibi skrčenih rok. N. pr. prehod iz zaročnega krčenja naprej do priročnega iztega, do odročnega naprej, iz tega potom zasuka do odročnega navzgor, iz tega do predročnega navzgor in iz tega zopet potom zasuka do predročnega not.

Pri vseh teh skrčenih gibih sta roki kolikor mogoče skrčeni, da sta obe lakti kar najbolj približani druga drugi. Po-

leg teh navadnih skrčenih leg imamo še skrčenja v pravem kotu, ki nam služijo pri borbah vajah v obrambo telesa in se zovejo kritja. Potom kritij se branimo pred udarci. N. pr. nasprotnik nas hoče udariti na vrh glave; kako se bomo brez umikanja ubranili tega napada? Prvič s kritjem, in sicer vrh n. pr. desno roko dvignemo v komolcu v pravem kotu srčno naprej navzgor, da je zgornja lakt dvignjena ob desnem ušesu, spodnja pa je vodoravna počez malo naprej nad glavo. S tem

torej, da nasprotnikovi roki potom tega kritja zapremo pot do naše glave, se ubranimo udarcu na glavo, ker zadene ta ob našo spodnjo lakt. Potom stranskega kritja se ubranimo vnanjim udarcem na uho. — Desno, levo roko dvignemo, da je zgornja lakt vodoravna v smeri odročena, spodnja pa pokončna in tako zastraži stran glave pred udarcem. Sovražnikovih udarcev se ubranimo tudi tako, da zgrabimo njegovo roko v zapestju. Ta gib se imenuje zgrab.

(Da'je.)

VAJE NA ORODJU.

FR. KL.

Da se dvigne naše tehnično delo, ki je z ozirom na mnogovrstno orodje še zelo pomanjkljivo, do večje popolnosti, bode izhajal popis vaj na posameznih orodjih zaporedno v vsaki številki »Mladosti.« Nekateri odseki vse premalo gojijo splošno telovadbo, le nekatera orodja so jim priljubljena. To se mora odpraviti! Bodite popolni v telovadbi s tem, da boste odslej telovadili na vseh orodjih, ki jih premore odsek.

Vsak fant, ki je brez kake telesne hibe in zdrav, je zmožen za telovadbo na orodju. Vsak drug vzrok, kakor n. pr. okornost, ti prežene vajo. Gotovo ne more biti nihče takoj od začetka dober telovadec, polagoma si pridobi dovršenost. Zato, fantje, proč s takimi izgovori!

Za razvoj mišic in ostalega telesnega ustroja je nujno potrebna telovadba na orodju. Telo, ki je zdravo, potrebuje moči, da se vzdržuje proti bolezenskim navalom. Tako nam utrjuje drog zlasti ročne, bradlja ročne, prsne in nožne, konj zlasti nožne mišice. Toda, da bi telovadili le na nekaterih orodjih n. pr. le na drogu in bradlji, je delo zopet prepomanjkljivo. Res otežuje pomanjkanje orodja vsestransko telovadbo, pa vendar je par orodij, ki so tako enostavna, da si jih lahko nabavi vsak odsek. Zlasti je priporočljiv skok, ki ga vse premalo gojimo. To pričajo naše javne prireditve. Skoro nikjer ne vidimo prostega skoka, ki je zelo bogat na svojih izvedbah; le bradlja in drog vladata na javnih telovadbah. Bratje,

ljubite raznovrstnost, eno glavnih zahtev na javnih prireditvah!

Glede vaj samih se je že večkrat pisalo. Ne s težkimi vajami izpočetka na dan, ampak po stopnjah do njih! Kdor bo začel z lahkimi vajami in se bo vspenjal po stopnjah do višjih, težjih, bo ščassoma dober in dovršen telovadec, dočim se onemu, ki začne z težkimi vajami, uniči vse nadaljno delo. Sam si zatre veselje do prave telovadbe. Pazite na to zlasti vadiatelji!

Kako naj telovadimo? Vztrajno, ker le z vztrajnostjo kaj dosežemo. Še nekaj naj opomnim tu, česar ne bom omenjal pri vajah samih. Bratje, gotovo imate v sebi čut za lepoto. Zakaj se ne ravnate po tem čutu? Javne prireditve nam često kažejo popustljivost estetičnih zahtev. Proč s to popustljivostjo! Kar ni primerno, kakor n. pr. krčenje in raznoževanje nog, odpravite! Natančno naj se izvede vsak gib. Gibi sami naj bodo jasni in naj se razločujejo od drugih podobnih gibov. Kar zahteva raznovrstnost glede orodja, to zahteva tudi od vaj samih. Eni in isti gibi naj ne prevladujejo cele vaje, ampak različni gibi naj se vežejo v lepo celoto. Vajo izvajaj strumno, vsak gib naj se loči s hipnim, pa vidnim presledkom, da bo izvedba res členkovita.

Ako izvedeš gib v eno stran, izvedi tudi podoben gib v drugo stran, da ugodiš somernosti. Da bo ličnost prevladovala celo izvedbo, se morajo posamezni gibi prilagati drug drugemu. Noge naj bodo napete povsod, kjer ne za-

hiteva vaja skrčenih ali kjer jih ni dovoljeno skrčiti. Težno izvajana vaja naj se dela počasi in enakomerno.

Glede razdelitve vadbene tvarine se bomo ravnali po lanskim M. P. razdelitvi. Gibi so si v različnem sorodstvu med seboj in po takem sorodstvu razločujemo 12 vadb. vrst: 1. veso in nje izmeno, 2. oporo in izmeno opore, 3. sed in presedanje, 4. ročkanje, 5. kolebanje, 6. obrate, 7. vzmiške, 8. navpore, 9. toče, 10. premike, 11. mete, 12. drže.

Drog.

Drog je enoosno orodje, katerega os je drog sam. Z ozirom na višino imamo 1. drog visini bokov, 2. doprsni, 3. do ramni, 4. dosegljivi in 5. doskočni drog. Zadnji je najvažnejši, ker na njem lahko izvajamo vse vaje; zato na mo pri vajah večinoma govorili le o njem. Z ozirom na drog je naša postavitev k drogu bočna, če je os droga vzporedna z ramensko osjo; prečna, če je pravokotna na drog. Droga se primemo z nadprijemom, kadar so prsti na drogu, palec pod drogom; s podprijemom, če se primemo temu nasprotno; z dvoprijemom, z eno roko nadprijem, z drugo podprijem. Obrnjeni podprijem, ki pride le malokrat v rabo, se izvede, da zasučemo roki s palci naznotraj za 180. stopinj. Spređaj je, če je orodje pred nami, z adaj, za nami.

1. Vesa.

V vesi smo tedaj, kadar je naše telo vse ali vsaj večinoma pod drogom. Vesa je prosta, kadar visimo le za roke ali le za noge, mešana, kadar za roke in za noge obenem. V prosti vaji imamo: 1. iztegnjeno veso, ki jo kratko nazivamo »vesa«, kadar je telo kakor tudi roke docela iztegnjeno; 2. zgibo, roki skrčeni in telo iztegnjeno; 3. v znošana vesa, nogi dvignjeni do droga; 4.

strmoglavavesa, telo uleknjeno in dvignjeno do navpičnega položaja, da glava visi navzdol. Poleg teh, ki so najvažnejše, imamo še veso v zapetju, v predlaktju, na laktih in v z laktju. Te vese izvajamo, če se držimo za roke. Ako visimo za noge, imamo veso v podkolenju in v nartih. Mešane vese so pa: obesa v podkolenju, obesa v nartih, stojnavesa, ako se opirajo noge na tla v kotu nad 45°, in ležnavesa v kotu pod 45°.

Te vese izvajamo na različne načine: bočno ali prečno z ozirom na os droga; spredaj ali zadaj, z raznimi prijemi, enoročno ali oberočno, upognjeno ali uleknjeno.

Izmena vese je prehod iz ene vese v drugo. Izvaja se potom obratov, prevlaka, z menjavanjem prijemov, s pritezanjem ali s spuščanjem itd.

2. Opora.

V opori smo, ako je naše težišče nad drogom. Kakor pri vesi, tudi tu razločujemo prosto in mešano oporo. V prosti opori razločujemo: vzporo, telo in roke iztegnjene; sklek, roke skrčene; jezdna opora, nogi oklepata drog. Mešana opora pa je ležna, kot podolžne osi telesa pod 45°; stojna, nad 45°. Druge opore niso posebno važne. Opora se izvaja na iste načine kot vesa. Izmenjujemo jo s preprijemanjem, z obrati, zlasti pa s premahi, z vztezanjem iz skleka, s spuščanjem iz vzpore.

3. Sed.

Sedimo, kadar se dotikamo z zadnjo ali z notranjo stranjo stegen orodja. Sedi so sonožni, nogi strnjeni, enonožni, raznožni (nogi narazen) in jezdni (nogi oklepata drog). Načini kot pri opori. Izmena seda se imenuje presedanje, ki se izvaja s premahi ali obrati. (Dalje.)

IZ TELOVADNIH ORGANIZACIJ.

Češki »Kr. soc. Orel« na Dunaju v XV. okr. je priredil 15. novembra 1913 I. slavnostno akademijo v proslavo 4 letnega obstoja, ki je izborno uspela. V bogatem sporedu so poleg raznih pevskih in godbenih točk nastopali tudi Orli in Orlice. Vadili so člani: proste vaje, na bradlji (prva vrsta), skupinske proste vaje in

vaje s sabljami — Orlice pa s kiji in z bobenčki pri pevanju narodnih pesmi. Slavnost se je zaključila z živo sliko: Pobratimija Orla češkega in slovenskega. Lepo uspela akademija je podala dokaz, da se je odsek v štirih letih dvignil do visoke stopnje v vsakem oziru. Kljub vsem težavam, ki ovirajo češkim Orlom na Du-

naju svoboden razvoj, izmed katerih je glavna pomanjkanje telovadnic — se vendar češki Orel na Dunaju čedalje bolj dviga in raste. Na Dunaju samem je 6 odsekov, ki so z ostalimi odseki dolnjeavstrijskimi spojeni v »Svaz dolnerakouský«. To akademijo je posetil tudi akademični Orel slovenski in drugi člani »Danice«, katere so vsi udeleženci, predvsem Orli, navdušeno pozdravljali. — Želimo Orlu češkemu na Dunaju najuspešnejšega razvoja!

M. P.

I. Podzvezni zlet Orla kraljevine Češke se bo vršil meseca avg. 1914 v Kraljevem Gradcu. Tu bo prvič nastopil samostojno Orel iz Češke, da pokaže svojim prijateljem in sovražnikom svoje uspehe. Pridne priprave dokazujejo, da se bo zlet vršil kar najlepše. Severni Orel je našel na Moravkem najugodnejša tla in se je tu najhitreje in najbolj razširil. V Sleziji in še bolj v kralj. Češki pa mu ovira razvoj predvsem nasprotna telovadna organizacija sokolska. Toda kljub vsem oviram se Orel tudi po Češki čedalje bolj razvija — v zadnjem letu se je njegova moč z ozirom na število odsekov in članstva celo podvojila. Razvijati se je začel zadnji čas tudi po južni in zapadni Češki. Dal Bog, da bi kmalu razprostrl svoja mogočna krila nad celim rodnom Libuše!

M. P.

Češki katoliški Sokoli v Ameriki. Slovani imajo tudi v Ameriki svoja telovadna društva — sokolska društva, in sicer dvojna: katoliška in navadna nekatoliška sokolska društva. Poleg slovenskih so razvita predvsem češka. Na predlanskem zveznem zletu češkega Orla v Kromerizi je zastopal ameriške katoliške Sokole član, odposlan od ondote Zveze, da se je tako udeležil one velike manifestacije v domovini in osebno prinesel pozdrave — bratov za morjem. Njihov kraj je enostaven: črna surka in črne hlače, širok črn klobuk, bela srajca in črn pas z monogramom. — Lani je imela ta »Katoliška češka Sokolska Zveza v Ameriki« III. svoj veliki zlet, ki je trajal od 29. avgusta do 2. septembra v mestu South Omaz v državi Nebraska. Na tem zletu, ki je imel značaj velike slovesne manifestacije in ki je izborno uspel, so pokazali češki katoliški Sokoli ameriški svojo moč. Dne 30. avgusta so se vršile tekme (teden dni po naših), kjer je tekmovalo 113 članov iz 136 odsekov v treh oddelkih v vajah na drogu, bradlji, konju na šir, z ročaji, konju navzdol, v skoku na višino, na daljino, v skoku s palico in v prostih vajah. Po tekmah se je priredil slavnostni večer na čast tekmovalcev. — Glavna slavnost pa se je vršila v nedeljo 31. avgusta. Angleški, kakor tudi češki liberalni listi so soglasno hvalili to impozantno manifestacijo. Telovadba se je vršila tudi še naslednji dan, v torek pa je bil vaditeljski tečaj. — Zveza čeških katoliških Sokolov v Ameriki šteje 1200 članov, od teh 500 telovadcev, premoženja pa ima nad 10.000 K. Želeti bi bilo, da bi stopili ti češki katoliški Sokoli ameriški v ožji stik z drugimi slovenskimi Orli.

M. P.

Akademijo pripravlja za letošnjo sezono Orel v Prostějovu na Moravskem. Na bogatem sporedu so razen telovadbe na orodju, godbe in petja tudi proste vaje v obliki plesa z ameriškimi zastavicami. Vaje bode proizvajal ženski naraščaj, moški naraščaj pa nastopi v vajah s kopjem. Zanimivo za nas je, da se bo ob tej priliki prvič uprizorila tudi vaja z ja-

ponskimi pahljačami ob zvokih slovenske pesmi »Po jezeru...«. Člani bodo nastopili v novih, težkih prostih vajah, ob katerih se bo igrala himna slovenskih Orlov.

V. H.

Sokoli v Kolinu na Češkem so izključili iz društva vse one, ki so bili v pripravljalnem odboru za tamošnji katoliški shod, med njimi tudi g. dekana.

Kmalu potem so degradirali tudi takomenovano »Kmachovo Sokolsko godbo«, ker se je udeležila »klerikalnega« spreveda, četudi v navadni obleki. Godba se zdaj ne sme več imenovati »sokolska«, ne sme nositi sokolske uniforme ali kakoršnihkoli sokolskih znakov. S tem so »Sokoli« zopet pokazali, da so zoper vse, kar je le količkaj — katoliškega.

V. H.

»Věstník Sokolský«, uradni list »Češke sokolske Zveze« piše o I. vseorlovskem zletu v Ljubljani, — da je šlo Orlov v izpovedu, natančno prešteti 1394 (pa nas je bilo čez 2000!), — dalje pravi, da je vadilo proste vaje 870 članov skupno z naraščajem, (dočim je nastopil naraščaj posebej!) Dalje: Orlic je nastopilo 13 palicami, dočim je nastopilo 13 čeških Orlic s kiji, dalje 30 slovenskih Orlic s prostimi vajami — s palicami je pa nastopil naraščaj! — Vidi se, da se tudi češko Sokolstvo nekako zanima za nas — kar mu damo na prosto; toda to, da si je privzelo, (razvidno iz mnogih slučajev), v svoj program izdajati v svet laži o Orlovstvu — je pa dokaz njegovega strahu pred vedno bolj se razvijajočim Orlom. In zato skuša na ta nevišteški način izpodkopavati svojemu nevarnemu konkurentu vpliv. Le pazi naj se Sokolstvo, da ga ne bo ta palica, ki se je poslužuje v oporo na potu k svojemu cilju, dovedla do žalostnega padca!

M. P.

Poljski Sokoli in maša. O priliki poljskega sokolskega zleta 6. julija 1913 v Lvovu je bila tudi sv. maša na prostem. Poljaki se doslej niso dali zapeljati od čeških Sokolov v boj zoper vero in zato svoje slavnosti vedno združujejo z javno službo božjo. To pa seveda češki Sokoli smatrajo za nepotrebno »klerikalno« parado in so zato pri sv. maši ves čas stali s čepicami na glavi. Poljaki jih zato sedaj niti več vabili ne bodo, da jim ne bo treba gledati, kako češki Sokoli žalijo njih verski čut. V. H.

Srbski Sokol v Bosni in Hercegovini je skoraj popolnoma uničen, kajti v zadnjem času, ko je bilo radi vojske razglašeno izjemno stanje, je vlada 54 odsekov razpustila. Sedaj, ko so se povrnila normalne razmere, težko da bi se toliko odsekov vnovič ustanovilo.

Bulgarski Sokoli ne pridejo v Ljubljano. V avgustu 1914 se bo vršil v Ljubljani vsesokolski zlet, ki je bil lansko leto prepovedan. Povabljeni so nanj tudi bulgarski Sokoli, ki pa ne pridejo. Predsednik bulgarske sokolske zveze naznanja namreč v sofijskem dnevniku »Večerna Pošta«, da se Bulgari ne morejo udeležiti zleta tam, kjer se je proslavljalo srbsko orožje in se pritrjevalo krivični delitvi Makedonije na škodo Bulgarov.

V. H.

Judovski »turnerji« so imeli na Dunaju dne 7. avgusta I. l. javno telovadbo. Baje jih je vseh skupaj 10.000, in sicer v Avstriji, na Nemškem, Bulgarskem, v Švici in — Palestini. V Avstriji, kakor znano, so »turnarji« jude izključili iz svojih društev in isto nameravajo tudi na Nemškem. Zato so se judje postavili na svoje noge,

tako da imamo sedaj razen nemških tudi judovske »turnarje«.

V. H.

»Union des Patronnages de France« je velika katoliška organizacija na Francoskem, ki ima namen gojiti telovadbo med šolsko mladino. Njen začetek sega v zadnja leta prejšnjega stoletja; tekem teh malo let se je pa tako razvila, da se je že večkrat udeležila telovadne

tekme v Vatikanu. Seveda se je kaj takega zdelo naprednim republikancem zelo nevarno in zato so hitro ustanovili enako organizacijo, v kateri naj bi se mladina pripravljala za vojaško službo. S tem pa katoliško telovadno gibanje ni nikakor ustavljeno — nasprotno še bolj se razvija in utrjuje.

V. H.

DROBIŽ.

Alkohol na Ruskem. Ruski časopisi poročajo, da so v preteklem letu dohodki iz alkoholnega monopola znašali 1 milijardo (1000 milijonov) rubljev. S strahom in skrbjo povdarjajo listi, da se v zadnjih letih pijančevanje šestkrat hitreje širi nego prebivalstvo. Še v prejšnjem letu je bil dohodek od alkohola za 4 milijone manjši. Vlada ima iz pijančevanja obilne dobičke, zato pa niti od daleč ne misli nastopiti proti tej kugi, marveč sama peha narod v revščino in pogubo.

V. H.

Pismo Orla — vojaka.

Bratje! Zdi se mi potrebno, da Vam danes izpregovorim par besed o zelo važni zadevi. Vojaški nabori so zopet tukaj, in ko boste dobili to številko v roke, Vas bo mogoče nekaj že opravilo naborno dolžnost, večina pa pride pozneje na vrsto.

Mladenč-Orel, mlad, zdrav, poln krepkosti in življenja, povrh tega še nabornik mogoče prvega razreda, kako koprni in šteje dneve, ko bode treba stopiti pred vojaško komisijo in iz njenih ust slišati sodbo o svoji telesni moči.

Prišel bo dan nabora in za ta dan se bratje-naborniki pripravljajte že sedaj! Naredite predviden načrt, da boste dan preživeli v poštenem veselju, preživeli trezno, da Vam bode dan ostal v prijetnem spominu, orlovski organizaciji pa v ponos in ugled! Ne delajte nikakih kompromisov s fanti drugih vrst, temveč zberite se ta dan Orli skupaj v društvu ali v telovadnici ter se veselo a pametno podajte na naborni prostor! Nikar pa ne napravljajte tja in nazaj grede pri vsaki gostilni štacijonov, kakor je to razvada — ne! Če že greste v gostilno, pojdite v pošteno našo gostilno in nikar ga ne čez mero! Pri kakem pretepu ali razgrajanju, vpitju in kvantanju našega fanta ne sme biti zraven. Le bode ta Vaš dan veseli, naj le zadoni iz Vaših grl poštena slovenska pesem, le bode po-

nosni na cvetje, katero bo krasilo Vaše prsi — toda pri tem ne pozabite, da ste Orli!

Marsikateri iz naših vrst bode zopet potrjen. Prijatelj dragi, že danes Ti kličem, bodi ponosen na to! Nikar ne bodi otožen, klavern; cesar potrebuje vojakov-mladeničev značajnih, in nasprotno potrebuje naša organizacija članov vajenih discipline, — vojakov. Še enkrat, bratje: bodite ta dan vedno skupaj! — Vaša pot naj se prične in konča v telovadnici in naj bode za Vas častna!

Iskreno pozdravljeni!

Vaš Ivo.

Pijančevanje na Nemškem. Ravnatelj statističnega urada v Berlinu, dr. Harwig, objavlja v nekem časopisu, da je v treh letih (1905—1907) prišlo v nemške bolnišnice do 50 tisoč bolnikov radi pijančevanja. V tem času je 17.707 oseb vsled nezmernega uživanja alkohola znorelo in od teh je 1.1907 v deliriju umrlo 3901. Na leto je torej samo na Nemškem od alkohola uničenih več ko 20 tisoč ljudi. Vse te žrtve nesrečnega alkohola postanejo breme za državo in jih mora vzdrževati v bolnišnicah in norišnicah.

V Avstriji na tem polju tudi lepo »napredujemo«. Medtem ko je na Nemškem med 23.500.000 katoličani približno 50 tisoč abstinentov, jih je v Avstriji med 22 milijoni le 10 tisoč. Na leto se v Avstro-ogrski monarhiji izda 2500 milijonov za alkohol in samo na Kranjskem do 30 milijonov K. V norišnici na Dunaju je 70% bolnikov-alkoholikov. Ni čuda; saj je bilo 1. 1894. na Koroškem celih 1574 moških in 416 ženskih, ki so bili dannadan pijani.

Prav ima »das katholische Kreuzbündnis«, ko v svojem nedavno izdanem protialkoholnem oklicu pravi: »Gospod, odpusti nam! Ne vemo, kaj delamo!«

Alkohol tuji tudi v naši organizaciji neizprosni boj!

V. H.

ORLOVSKA POŠTA.

KRANJSKA PODZVEZA.

Vaditeljski zbor Kranjske podzveze Orlov je priredil za vse okrožne načelnike Kranjske Podzveze dvadneven tečaj in sicer 1. in 2. februarja t. l.

Poleg prostih vaj in vaj s palicami so se vadile vaje na orodju s posebnim ozirom za vadbo članov po odsekih. Brate okrožne načel-

nike pozivljamo, naj te vaje nemudoma vadijo po odsekih.

Na tečaju so bila zastopana sledeča okrožja:

1. Dev. Mar. Polje, br. Srečko Svetek.
2. Dobro polje—Vel. Lašče, br. Anton Drobnič in Anton Prelesnik.
3. Vrhnika, br. Franc Petrovčič.
4. Idrija, br. Ignacij Leban.

5. Št. Vid nad Ljubljano, br. Janko Kvas.
6. Trnovo—Košana, br. Vekoslav Zajc.
7. Šmarje—Sap, br. Franc Gliha.
8. Št. Peter v Ljubljani, brata Franc Slana in Filip Copar.
9. Šmartno pri Litiji »Obsavsko okrožje«, br. Martin Perme.
10. Trebnje, br. Franc Zupančič.
11. Jesenice, br. Janko Klinar.

V bodoče bi bilo želeli, da se takih tečajev udeležijo vsa okrožja in ne samo nekatera. Če so se udeležila najboljše okrožja, bi bilo tembolj umestno, da se udeležijo tudi slabša, ki najbolj potrebujejo pomoč.

Prva dva dneva velikega tedna pred Veliko nočjo se bode vršil še en tečaj za okrožne načelnike Kranjske Podzveze in takrat upamo, da bodo zastopana tudi ona okrožja, katera na prvem niso bila.

Pavle Kržan,

t. č. načelnik Kr. Podzveze.

Nekatera bratska okrožja nikakor nečejo odgovarjati na želje vadit. zbora Kranjske Podzveze. Naj se v bodoče bolj točno posluje, ker sicer zastaja delo. V prvi vrsti so to dolžni bratje okrožni predsedniki in načelniki, ki ne odstopajo dopisa takoj po prejemu onemu, komur je namenjeno, druga krivda pa je tajnikova ali zapisničarjeva, ki se težko pripravi k pisanju; med tem pa preteče že mesec dni ali pa še več. Raditega naj se voli na obnem zboru samo zmožne ljudi in ne takih, ki bi samo čast uživali! Če se bode v bodoče še to ponavljalo, bomo v »Mladosti« imenoma povedali ona okrožja, katerim je treba po trikrat pisati in jih prositi za odgovor! Naj se disciplina in točnost pokaže tudi v poslovanju pri korespondenci!

Idrija. Naših poročil manjka v »Mladosti«, dasi smo se mnogokrat oglasili. (Op. uredn.: Prevečkrat in preobširno! Da bi priobčevali izveleke predavanj, nimamo prostora. Dopsniki naj omenjajo le najpotrebnejše!) Za danes zadostuj, da posamezna predavanja, ki smo jih tekom zadnjih mesecev imeli, samo markiramo. — Dne 12. decembra m. l. je predaval br. Iv. Kanduč na podlagi »Zlate knjige« »O neznačajnosti in nemarnosti«; dne 2. januarja t. l. isti »O zatajevanju in čistosti«. To pot smo zbrani Orli častitali našemu g. dekanu Mih. Arko na častnem odlikovanju, da je imenovan častnim komornikom sv. Očeta. Dne 9. januarja je govoril br. Iv. Kanduč »O molčečnosti«. Dne 23. januarja je predaval č. g. Jos. Gnidovec. V svojem predavanju nas je popeljal v Italijo in Rim. Zanimiv je bil zlasti opis katakomb. Na tem sestanku je govoril tudi br. Kanduč »O suženjstvu«. Dne 30. januarja je bilo predavanje »O orlovskem viteštvu«. Predavanje se je tikalo dostojnega občejanja z drugim spolom. Dne 13. februarja je bilo apologetično predavanje »O bivanju božjem«. Kratak pregled predavanj zadostuj, da uvidimo, da naš Orel zvesto vrši izobraževalno delo naše organizacije.

Idrija. V nedeljo, dne 18. januarja 1914 je napravil tel. odsek »Orel« v Idriji svojo javno telovadbo v hotelu Didič. Predno se je pričela telovadba, je bilo sprejetih troje članov in sicer: br. Feliks Polanc, Andrej Rejc in Tomaž

Rupnik. Predsednik je lepo pozdravil nove člane, nakar so javno obljubili, da ostanejo zvesti »Orlu« do smrti. Pozdravil je nove člane »Orla« tudi monsignor Mihael Arko ter podal vsem novim članom roko. V imenu Zveze pa je pozdravil č. g. br. L. Turšič. — Nato je nastopilo 22 dečkov naraščaja. Nove članske proste vaje je telovadilo 16 telovadcev in na orodju — konju, bradli in drogu — 12 članov. Telovadbo je zaključila lepa skupina. Po telovadbi se je uprizorila alegorična slika »Mati Slovenija in njena deca«. — Javne telovadbe so se udeležili telovadci uniformirani. — Vsem gospodom in gospodičnam, ki so pri tem našem nastopu prijazno sodelovali, izrekamo tem potom našo najlepšo zahvalo.

Idrija. Naš 7. redni občni zbor se je vršil dne 4. januarja t. l. Odsek šteje 29 rednih in 105 podpornih članov. Sej je bilo v pretečenem letu 48 rednih, 2 izvanredni. Sestankov smo imeli 22. K sv. obhajilu smo skupno pristopili dne 9. marca in 8. decembra. Izletji so bili dne 25. maja v Belo, dne 13. julija v Ziri, dne 28. septembra na Vrhniko in o priliki slovensko-hrvaškega katoliškega shoda v Ljubljano. — Med letom nam je ugrabila smrt izvršujočega člana br. Ivana Vidmar, c. kr. davčnega praktika, in podpornega člana br. Valentina Majnik. Oba ohranimo v blagem spominu! — Blagajniška knjiga izkazuje 430 K 49 h dohodkov in 424 K 47 h stroškov. Vaditeljski zbor je imel 12 sej in 50 telovadnih ur. — Agitačni pododsek je imel 6 sestankov. Naraščaj se je zopet ustanovil dne 9. avgusta l. l.; pristopilo je 67 fantov, povprečni obisk 20 fantov na uro. »Mladosti« dohaja na odsek 54 izvodov. Volitev novega odbora: predsednik br. Karol Treven, podpredsednik in duhovni voditelj č. g. kaplan Jos. Gnidovec, načelnik br. Janko Nagode, tajnik brat Ivan Gregorač, tajnikov namestnik br. Franc Ferlan, blagajnik br. Karol Hrovat, blagajnikov namestnik br. Čibež Leopold, odbornika brat Rejc Andrej in br. Rupnik Tomaž, pregledovalec računov br. Leopold Puc, zastopnik Katol. delavske družbe br. Ivan Svetličič. Navzoč je bil tudi preč. msgr. Mihael Arko, ki je izpregovoril vsem navzočim nekaj bodrilnih besed ter jih navduševal na vztrajno delo.

Ljubljana (Sv. Peter). Dolgo časa že ni priobčila »Mladost« nikakih novic iz našega odseka, zato naj mi bo dovoljeno, da vam sporočam par važnejših dogodkov iz zadnjega časa. V prvi vrsti naj omenjam organizacijo naraščaja. Veselje se nas je polastilo, ko smo zvedeli za znano razsodbo upravnega sodišča, s katero se uveljava, da sme ljudskošolski naraščaj telovaditi pri telovadnih društvih. Kdor pozna razmere med mladino v Ljubljani, ta mi bo pripoznal, da je neprecenljivega pomena organizacija naraščaja v orlovskih odsekih; posebno če pomislimo, da je nasprotna organizacija že dosedaj vzlic prepovedi gojila telovadbo naraščaja, iz teh vrst so izšli njeni najboljši telovadci; medtem ko smo se mi ozirali na ukaze šolskih oblasti, so si Sokoli pripravljali pot med mladino v Ljubljani. Zato pravim, je naše veselje tem večje, ker se tudi nam nudi prilika, da gojimo telovadbo naraščaja. Naš odsek se je takoj zavedel te svoje naloge in se lotil z veliko vnamo tega dela, ki je največjega pomena za razvoj in rast vsakega odseka. In veseli nas, da smo dosegli že v preteklem letu lepe vspehe na tem polju. Ze sedaj

šteje naraščaj okrog 70 dečkov in to število vedno raste. Lansko leto meseca junija jih je nastopilo v Mostah samo 9, na katoliškem shodu 22 in pri javni telovadbi dne 4. jan. 1914 v »Unionu« že okrog 60; te številke nam pričajo, da je pot, katero smo ubrali, prava, povdarjam ob tej priliki, da je vspeh zasluga združenega organizatoričnega in telovadnega dela. S samo telovadbo ne bomo privezali dečkov na našo organizacijo, glede tega smo si popolnoma na jasnem. Poleg redne telovadbe 2 krat na teden je prirejal naraščaj redne mesečne predstave, pri katerih so nastopali sami dečki. Pred predstavo je bil kratek nagovor, dečki so nam zapeli par pesmi, nato pa vprizorili kako otroško igro. V poletni sezoni smo priredili 6 izletov v ljubljansko okolico, te dneve so šteli naši dečki med najlepše dneve počitnic. Na cilju je bil vedno kratek nastop, ki je obsegal proste, redovne vaje in skupine. Naraščaj se je nadalje udeleževal rednega skupnega sv. obhajila. Tako upamo voditi organizacijo tudi v bodočem letu. Sedaj se pripravljamo naraščaj za javno produkcijo. To je bila najvažnejša naloga našega odseka, a poročam naj še o drugih stvareh. Vspeh, ki ga je doseglo naše okrožje pri tekmi Z. O. o priliki katol. shoda, je navdušil znova naše fante in takoj so pričeli s pripravami za veliko javno telovadbo dne 4. januarja 1914, ki je glasom kritike v uradnem listu nad vse pričakovanje vspela. Nadalje naj sporočim, da se je osnovalo razsodišče, ki je poravnalo že marsikak spor, kateri bi drugače rodil gotovo slabe posledice. Že tekom enega meseca se je pokazala velika korist takega razsodišča, ki je osnovano tako, da izvolijo fantje v to razsodišče 2 zastopnika, odbor in vaditeljski zbor pa svojega zastopnika. Želeli bi, da izda Z. O. pravilnik za taka razsodišča, ki naj bi se osnovala po vseh odsekih. Poleg razsodišča so se uvedli tudi fantovski večeri, ki so postali živa potreba za fante. Dve leti je trajalo, predno je misel fantovskih večerov našla odmev pri naših fantih, a sedaj moramo z veseljem omeniti, da je prva zahteva fantov tak fantovski večer. Razna vprašanja prihajajo na dan, fantje se vadijo v poslovniku in v drugih organizatoričnih vprašanjih. Taki večeri se vrše vsake 3 tedne, trajajo vedno 3 ure, to govori dovolj o potrebi take naprave. Ustanovili smo nadalje »Čebelico«, kjer vlagajo člani svoje prihranke, že sedaj je precej vloženega, kar kaže, da se fantje skrbno pripravljajo za izlet na Moravsko, vsak vinar bo prišel prihodnje leto v dobro, ko bo prišel poziv, da vrnemo moravskim Orlom njihov poset. Tudi za Zvezin izlet v Gorici fantje že sedaj prav resno mislijo. — Tako vidimo, da delo v odseku ne počiva, ampak gre mirno, a vztrajno naprej. O nadaljnjem delu hočemo poročati še drugikrat. Prva številka »Mladosti« kaže, da je Z. O. storila s tem, da je preosnovala naše glasilo v fantovsko revijo, velik korak naprej, s tem večjim veseljem bomo od sledje dopisovali v »Mladost«, ki naj postane tako odsev dela v naših telovadnih odsekih!

Selca. Dne 25. januarja se je vršil peti redni občni zbor našega Orla. Iz poročil odbornikov posnemamo sledeče: Glavno smer našemu delu je dal letošnji vseslovenski orlovski zlet v Ljubljani. V ta namen se je vpeljal zletni in disciplinarni sklad, vršila se je revizija in telovadni

tečaj. Pri zletu v Ljubljani je nastopila naša vrta dvajsetčlanska orlovska godba; naši Orli so se udeležili prostih vaj in orodne telovadbe. — Odbor je poslal na vaditeljski tečaj v Škofjo Loko dne 19. marca načelnika in podnačelnika; ravnotako tudi v Ljubljano meseca maja. Na občnem zboru Z. O. so nas zastopali trije odborniki. Štiridnevnega tečaja v Ljubljani koncem leta 1913. sta se udeležila dva člana. — Odsek je priredil gledališko igro »Repoštev«. — »Mladosti« je odsek za leto 1914. naročil 16 izvodov. — Sveta maša se je darovala za člane Orla trikrat; skupno sveto obhajilo v uniformi je bilo dvakrat. — Odborovih sej je bilo 5. Blagajniškega prometa 627 K 52 h. — Telovadili smo dvakrat na teden. Razen v Ljubljano smo imeli zlet tudi v Crngrob. — Pri volitvi novega odbora se je soglasno izvolil ta-le odbor: Predsednik br. Matej Tavčar, kaplan; načelnik br. Franc Bertonec, tajnik br. France Šparovec, podnačelnik in voditelj naraščaja br. Matej Solar; odborniki bratje Anton Rant, Fr. Šturm in Janez Tomažin. — Novi odbor gre na delo z zavestjo, da od njega v veliki meri zavisi uspeh okrožne javne telovadbe, ki se vrši v Selcih meseca julija letošnjega leta. Na zdar!

Iz Dobrniča. Naš občni zbor, ki se je vršil v nedeljo, dne 11. jan. je pokazal, da v preteklem letu nismo spali, ampak smo delali, kolikor je bilo v slabih razmerah mogoče. Odsek, ustanovljen pred enim letom, šteje 25 rednih in 10 podpornih članov. Telovadimo enkrat na teden in vsakih 14 dni imamo skupni sestanek vseh članov. V preteklem letu smo imeli 3 predstave, več predavanj in javno telovadbo. Nabavili smo si tudi bradljo, katere se člani kaj pridno poslužujejo. Seveda se dobijo tudi pri nas ljudje, ki pravijo, da vsega tega ni nič treba, da je to sama neumnost. — Dragi bratje, pokažimo ljudem brez strahu svoje krščansko prepričanje in ne strašimo se ne boja ne znoja, kadar se gre za naše vzore!

Brezje pri Radovljici. Dne 11. januarja 1914 je bil 5. občni zbor tukajšnjega Orla. Predsednikom zborovanja je bil soglasno izvoljen samostanski predstojnik preč. g. p. Jeronim Knoblehar. Po kratkem pozdravnem nagovoru se izvoli odbor, ki se je radi pomanjkanja časa konstituiral v prvi redni seji dne 18. januarja. Vzklicno je bil izvoljen predsednikom br. Jan. Novak, gostilničar na Brezjah; načelnikom pa br. Rudolf Kleindienst. Telovadni odsek šteje letos 20 članov. Meseca februarja smo začeli zopet s telovadbo. Odsek bi lahko bolj uspeval; samo malo več zanimanja in poguma bi bilo treba in člani bi lahko bolj hladnokrvno prenašali zbadanja nasprotnikov. Radovljiško okrožje Orla se je združilo z jeseniškim, ker je telovadni odsek v Podbrezjah zaspal in hira tudi radovljiški odsek. Brezjanske brate Orle vabimo na delo, katerega naj se lotijo z veseljem in mladeniško navdušenostjo!

Črnuče. Malo se sliši in bere o našem odseku. Dne 8. februarja t. l. smo imeli občni zbor. Iz poročil sklepamo, da odsek deluje zadovoljivo. Telovadimo po dve uri na teden. Za enkrat vadimo samo proste in redovne vaje, a v kratkem dobimo tudi drog. Imamo tudi izvenšolski naraščaj, ki telovadi vsako nedeljo popoldne. Vse propeva še dovolj dobro, le nekaj je, kar ni prav: Premalo zavednosti in trdne volje, te manjka pri nekaterih telovad-

cih! Fantje, pogum in trdna volja, ta velja! Disipline se moramo držati; res, da je včasih trda, a ravno tedaj moramo pokazati svojo voljo. — Vsak prvi terek v mesecu ima odsekov odbor sejo, nato je predavanje za vse člane. Predava redno odsekov predsednik g. župnik Anton Tomelj, za kar mu izrekamo najiskrenejšo zahvalo. In še nekaj, vsi člani se niso naročeni na »Mladost«. Na delo! Vsak Orel imej svoje glasilo!

Dravljje. Naš »Orel« kupi bradljo. Poudniki naj javijo svoje zahteve uredništvu v Št. Vidu nad Ljubljano.

Mekine pri Kamniku. Naš »Orel« želi kupiti bradljo. Ako jo ima kak odsek napredaj, naj se javi naravnost na odsek.

ŠTAJERSKA PODZVEZA.

Gradec. Poročam kratko in jedrnato, kakor zahtevate. O našem odseku se še ni pisalo v »Mladosti«. Popolnoma ločeni od domovine tu med Nemci nismo imeli nobenega stika z domovino. Naš odsek ni tak, kakor so širom Slovenije drugi odseki. In ravno v tej razliki obstoji pomen in važnost našega Orla. Fant pride iz domovine semkaj v »fremd«, ostane tu eno, dve leti in gre nazaj. V našem odseku najde pošteno družino, najde pa tudi dovolj prilike izobraziti se duševno in telesno. Imamo 25 dečkov naraščaja. To so slovenski in hrvaški vajenci, ki so se prišli v Gradec učiti rokodelstva. Ko bodo izučeni, se bodo razkropili in v najslabšem slučaju jih bo polovica ostala gotovo zavednih. S pomočjo »Slov. Straže« smo si najeli dvorano, kjer telovadimo lahko tudi na orodju, česar dozdej nismo mogli. Telovadbo imamo dvakrat na teden, enkrat na teden fantovski večer, kjer fantje pridno debatirajo o aktualnih dogodkih v politiki in zgodovini. Enkrat na teden se vrši nemški kurz. Tamburanje je zadnje čase malo ponehalo. Vaditeljske vaje delamo vsi. Zdaj vadimo nove proste vaje in vaje s palicami. S palicami, ki jih do letos nismo imeli, nas je oskrbel eden naših bratov. Napravil nam bo tudi skok in bomo tako brez posebnih stroškov prišli do najpotrebnejšega orodja, ki ga mora imeti vsak odsek. V programu imamo še več stvari. Veselja in korajžje nam ne manjka. Na zdar!

Rajhenburg. Zdaj šele vidimo, kako prav je, da smo ustanovili telovadni odsek, četudi našim Sokolom to ni všeč. Fantje, agitirajte, da pridobimo novih članov! V novem letu naj se naše vrste pomnože, da bo tem večji naš pogum! Posnemajmo druge odseke, ki tako vrlo delujejo! Na zdar!

GORIŠKA PODZVEZA.

Prvačina. Ker se malokrat oglasimo v »Mladosti« in ne delamo bogvekekega prahu, bi morda širom naše domovine mislili, da smo že mirno v Gospodu zaspali, ali pa da se bližamo brzih korakov poginu. Res je sicer, da smo morali prestati lansko leto veliko krizo in vse je kazalo, da se morda nikdar več ne vzdignemo, a videli smo ob tej priliki nenavadno veliko idealizma v srcu naših fantov, videli smo, da tli v njihovih srcih še ljubezen do naše lepe organizacije. Da, odkar imamo lastni krov, zaznamujemo lahko napredek pri našem telovadnem odseku. Izposodili smo si drog, telo-

vadimo trikrat na teden, in ako Bog da, da se navadimo tudi potrebnih vaj na bradlji, lahko nastopijo nekateri izmed nas pri prihodnji zvezni tekmi. Upamo tudi, da začnemo lahko v kratkem zopet z naraščajem. V zimski sezoni nam je preč. g. župnik razlagal različna vprašanja in upamo, da to stori tudi letos. Vemo namreč, da ne obstoja naša organizacija samo v telovadbi, ampak tudi v izobrazbi duha. Sedaj šteje odsek 30 članov; mnogo starih je sicer odstopilo, a pristopilo je pa mnogo mladih, tako da je število od začetka sem skoro vedno isto. Le nekaj moramo tukaj obžalovati, to namreč, da je pri zadnjem običnem zboru, ki se je vršil dne 23. decembra 1913, odstopil prejšnji brat predsednik od svojega predsedniškega mesta. Ker vemo, kaj nam je bil ta brat kot predsednik od postanka našega odseka, koliko dobrega je napravil v naš blagor, koliko časa je zamudil in kako uspešno je vodil odsek posebno ob njegovem rojstvu, mu izrekamo tukaj javno pohvalo in želimo, da bi od slej podpiral novega brata predsednika vsaj z dobrim svetom. Manj zadovoljen, kakor smo mi, je najbrž brat okrožni predsednik, ker se nismo parkrat udeležili okrožne seje. Ker vemo, da so okrožne seje velikega pomena, ga prosimo, da nam ta prestopke blagovoli oprostiti, ker so prišle vmes različne stvari, ki so nas vsakikrat zadržale. Upamo, da se v prihodnje to ne zgodi več. Ker sem prej že govoril o običnem zboru, naj povem še, kako se je konstituiral novi odbor: predsednik je br. Janez Kerpan, podpredsednik br. Franc Zorn, tajnik brat Janez Baveru, blagajnik br. Alojzij Gregorič, odbornika brata Jožef Budal in Jožef Mervič. V načelnstvu sta brata Pavel Vodopivec kot načelnik in Alojz Budal kot podnačelnik. — Dal Bog, da bi novi odbor še uspešneje deloval kot prejšnji, da bi vodil odsek od zmage do zmage in pripravil odsek kdaj od tega, da bi bila edina življenja zmorna organizacija v liberalni in s sokolskim duhom prepojeni Prvačina.

Zunanjim podzvezam. Zunanje podzveze premalo poročajo v list in vendar goriški in štajerski — v zadnjem času tudi koroški odseki povečini dobro delujejo. Zakaj ni nobenega glasu od njih? Ali ni »Mladost« skupno orlovsko glasilo? — Kakor beremo, je prenehalo izhajati izvrstno štajersko mladinsko glasilo »Naš Dom«. Škoda! Štajerci, se gajte sedaj pridneje po »Mladosti« in širite jo od hiše do hiše!

Listnica uredništva: Člankarju iz Š. pod Š. g.: Ali ste me mislili z obema člankoma, ki sem ju prejel, malo potegniti, da bi ju priobčil? Članka sta namreč doslovno prepisana. Odkod, dobro veste. — Branica: Pride prih. na vrsto. — Pa. Kr.: Radi drugih podobnih člankov v tej števi. priobčim Tvojo stvar prilično. — I. P. v G.: Došla sta mi, kakor vidite, dva izpopolnjujoča se članka, ki sem ju združil, upam, da ne stvari v škodo. Brez zamere! Drugo pride polagoma na vrsto. — Nekaj dopisov je bilo odloženih za prihodnjo številko. — Vaje druge Zvezine tekme priobčimo v prihodnji številki.